

ڪمپوزنگ:

عبداللطيف انصاري

وائيس آف سنڌ اِي بڪ پبلشر

www.voiceofsindh.net

editor@voiceofsindh.net

فهرست

- پهريون ڀيرو (ٽائٽل)
- گذارش
- مهاڳ (شيخ اياز)
- بيت
- غزل
- نظم
- گيت
- هائيڪا
- وايون
- آخري ڀيرو

گذارش

محترم دوستو ...!

اداري، وائيس آف سنڌ جي هميشه کان اها ڪوشش رهي آهي ته اوهان بهترين پڙهندڙ دوستن کي عظيم سنڌي ادب وڌ کان وڌ پڙهائجي جيئن اسان جي ان مان بهترين راهه ڳولي پنهنجي ڏکي ديس جي اوجھه ماڻهن کي جيئن جو حق ڏياري سگھون.

دوستو، سکر، ادب جي لحاظ کان هڪ زرخيز شهر رهيو آهي، هي ننڍي کنڊ جي عظيم شاعر شيخ اياز جو شهر آهي. هن ئي شهر جو هڪ بهترين شاعر ادل سومرو به آهي، جيڪو نه صرف شاعر بهترين آهي پر انسان پڻ. اها هڪ آزمودي ڳالهه آهي ته جيڪو به ادل سومري سان هڪ دفعو ملندو، سو وري وري ساڻس ملڻ جي تمنا ڪندو. هيئر سندس شروعاتي شاعريءَ جو بهترين ڪتاب نالي ”سمنڊ جاڳي تو“ اوهان جي آڏو انٽرنيٽ تي آڻيندي سچ پچ ته تمام گھڻي خوشي محسوس ٿي رهي آهي. اُميد آهي ته اوهان پڙهي پنهنجي راءِ ضرور ڏيندا ۽ وقت به وقت پنهنجن قيمتي مشورن سان نوازيندا رهندا ته جيئن اسان هن سلسلي کي اڃا به بهترين انداز ۾ اوهان دوستن آڏو پيش ڪري سگھون.

مهرباني

اوهان جي مشوري جو منتظر

عبداللطيف انصاري

شمس آباد سکر سنڌ

فون : **0333.7146119**

اي ميل : abdullateefansari@yahoo.com

لهرون لهرون تتاعري

مهاڳ

ادل سومرو نئين ٿهيءَ جو اهو شاعر آهي، جنهن فارسي ۽ اردو وزن کي ڪٽ هڻي، شعري روايتن جا سُمورا زنجير توڙي ڇڏيا آهن ۽ پنهنجو ترنم پنهنجي اندر جي آواز مان اُڀاريو آهي. مون ته ديوان گل، ديوان قاسم، ارمغان حامد، ديوان فاضل، ڪليات گدا، ديوان بلب، ڪليات سانگي، ديوان واصف، ڪليات عزيز وغيره ننڍي هوندي پڙهي، انهن جي ٻوليءَ ۽ روايت پرستيءَ کان بغاوت ڪئي هئي. جڏهن اردوءَ ۾ فيض ۽ اين - ايم راشد جا ڪتاب ”نقش فريادي“ ۽ ”ماورا“ ڇپيا هئا ته اهي پنهنجي تازگي کڻي آيا هئا ۽ منهنجي، ڪوي ٽنگور سان به وابستگي گهٽجي وئي هئي. اهو ڏسي مونکي عجب آيو ته هي ڌرتيءَ جو حصو جتي رنگا رنگ پکي پنهنجون ٻوليون ٻولين ٿا، جن ۾ ڪي پکي ڏيهي آهن ۽ ڪي سائبيريا تائين ڏور تان اچن ٿا، انهن جو شاعريءَ ۾ ڪو ذڪر نه آهي. اردو غزل ۾ رڳو ڇهن ستن پکين جا نالا ورتا ويا آهن. مثال طور بلب، قمر زاغ و زغن، ڪلاغ، شاهين، ڪرگس، ڪويل، پيهو ۽ شايد هڪ ٻه نالا ٻيا هجن. انهن مان بلب ته ايران ۾ ٿيندي آهي ۽ ڪويل ۽ پيهي کان سواءِ باقي سڀ نالا به ايراني آهن. علامه اقبال، بلب و دراجوسار لفظ ڪتب آندا آهن ۽ تتر کي دراج ڪوٺيو آهي. ڪويل ۽ پيهي جا لفظ نه غالب ڪتب آندا آهن نه اقبال. ورهاڱي کان اڳ ملڪ جي جاگرافيءَ ڏانهن ڪنهن شاعر ڪونه ڏٺو آهي ۽ شام اوڌ ۽ صبح بنارس روايتي طور ڪم آندا اٿائون. دليءَ جي شهر آشوب کان پوءِ مير تقويٰ مير لکيو هو.

دلي ڪه ايڪ شهر ٿا عالم ۾ انتخاب

هر رهني والي هين اسي اجڙي ديار ڪي.

هندي فارسي شاعريءَ، خسرو ۽ غالب کان سواءِ پنهنجي ڌرتيءَ جو ذڪر خير ڪو ڪيو آهي. علي حزين جو هڪ شعر آهي:

از بنارس نه روم مصيد عام ست اين جا

هر برهنن پسري لچمن ورام ست اين جا

(مان بنارس ان ڪري نه ٿو ڇڏيان جو هتي عام عبادتگاهه آهي ۽ هر برهنن، ڄڻ لچمن ۽ رام جو پُٽ آهي.)

گنگا جمنام، برهمپترا ۽ سندوءَ وغيره جي ديس ۾ دجله ۽ فرات جون ڳالهيون ٿينديون هيون. علامه اقبال بانگ درا ۽ هماليه تي نظم لکي جو پاسو ڦيرايو ته ايران جي ڪوهه وماند تي وڃي نڪتو. بنگال ۾ مون، فقط چمپا جا سترهن قسم ڏٺا ها، پر برصغير ۾ نرگس ۽ گل لاله سان تشبيهيون ڏنيون وينديون هيون، جي گل فقط ايران ۾ ٿيندا هئا. جتي سنڌ ۽ راجستان جهڙا صحرا ها، اتي عرب جي صحراءِ نجد جو ذڪر ڪيو ويندو هو. ديومالائن جي ديس ۾ ليليٰ مجنون، شيرين فرهاد، وامق عذرا، رستم سهراب وغيره جا اجنبي قصا ڏهرايا ويندا ها. رڳو هڪ شعر اردوءَ ۾ پنجاب جي لوڪ ڪهاڻيءَ جي باري ۾ لکيو ويو هو ته اهو بار بار ڏهرائيندا ها، جن ته پنجاب تي ڪو احسان ڪيو هيائون.

سنڀاراٽ ڪو قصا جو هيرانجهي ڪا

تواهل دل ڪو پنجابيون ني لوت ليا

اهو سڀ انهيءَ جي باوجود ته پنجاب جي شهرن پنجابي ڇڏي اردو اپنائڻي هئي. اردوءَ جي شاعري ۾ محبوب ڪي اختر شيرانيءَ تائين مڏڪر لکيو ويو. اختر شيراني جون عذرائون ۽ ليلائون به رت پوڻيون هونديون ۽ اهي هر نسواني جذبات کان عاري لڳنديون.

اروشي ۽ شڪنتلا جي ديس ۾ عورت کي محبوبه چون، معيوب سمجهيو ويو. اُمرڊ پرستي عام هئي ۽ محبوب جو سراپا جن پورو مغليه خانو هو. تير نظر خنجر ابرو وغيره سان محبوب کي ائين شڪار ڪندا ها، جيئن مغليه شهزادا شڪار ڪندا ها. غالب جو شعر آهي.

تم مجھي پول گئي هو تو پتا بتلادون
تيري فترڪ مين ڪوئي ڪهي نخچير پي تا.

(تون مون کي وساري ڇڏيو آهي ته توپي پتو ٻڌايان ٿو. ڇا تنهنجي خزين ۾ ڪڏهن ڪوئي شڪار به هيو؟)

ساري تهذيب جي عڪاسي ڌاري هئي ۽ ايران، سمرقند، بخارا، افغانستان وغيره تان ورتي وئي هئي. محبوبن جا ڏند مُسيءَ سان ڪارا هوندا ها ۽ چپ پان سان ڳاڙها، جن هنن ڏانئن وانگر عاشقن جو خون پيتو هو. انهيءَ شاعريءَ جو تتبع اسان جي غزل گو شاعرن (گل کان سواءِ) ۾ ملي ٿو. سڀئي ادبي سلهه جا مريض ها، جن هڪ سئو سال شاعرن کي انهيءَ وبا ۾ وچڙائي رکيو ۽ اڃا تائين انهن مان ڪي رت اوڳاچيندا ٿا وتن، انهيءَ وچ ۾ ڌرتيءَ جا عظيم شاعر پڻاڻي، سچل ۽ سامي جن وسري ويا ها. اڳين غزل گو شاعرن ۾ ڪو ايڪٽ پيڪٽ مصرع سنڌي هوندو هو، جيئن ڪنهن ڪنڊيءَ جي منهن ۾ هڪ اڌ ڏند رهجي ويندو آهي، نه ته اڪثر شاعر ڀڏا ها ۽ هنن اردوءَ جا پان خور ڏند وجهرايا ها. اهڙي شاعريءَ خلاف بيوس

پهرين بغاوت ڪئي. آخر ان جي ساري عمارت اچي ڦهڪو ڪيو. اردو شاعري به موضوع جي حد تائين بدلجي وئي. ميراجي، فيض، راشد وغيره ان ۾ ڪافي انقلاب آندو. ٻوليءَ جي لحاظ کان ان جي فارسي آميزيءَ ۾ فرق نه آيو ۽ ساري جا ساري مصرع فارسي هوندا ها. آرزو لکنوي، عظمت الله، سيد مطلب فرید آبادي، ميراجي، فراق گورکپوريءَ جن ٻوليءَ ۾ ڏيهي لفظ آندا. انهن ۾ ايترو جينيس ڪونه هو، جو زبان جو مزاج بدلائي سگهن. علامه اقبال جي ٻولي به غالب واري آهي. ان ڪري اردو شاعري ۾ اڄ تائين جمود آهي. سنڌي ادب ۽ ٻوليءَ ۾ ڀرپور انقلاب آيو آهي ۽ ان ۾ اڌ صديءَ کان وڌيڪ وقت لڳي ويو آهي. اڄ سنڌ هڪ ماڪين جي ماناري وانگر آهي. جتي ڪيئي شاعر گنگائي رهيا آهن. مون کي ٻارنهن تيرنهن ورهين جي عمر ۾ فارسي بحر وزن تي مڪمل دسترس هو. پوءِ مون ان ۾ ڪيئي تجربا ڪيا، جي بنهه سنڌي آهن. مون سنڌ جا ڪلاسيڪي اسلوب بيت ۽ وائي به وري جيئاريا آهن ۽ ٻي هر صنف سُخن تي (سواءِ ٽرائيل جي) لکيو آهي. اڄڪلهه جديد شاعر پنهنجو پاڻ تي ڪوبه زنجير رکڻ نه ٿا چاهين. انهن جون اکيون کليل ۽ پير آزاد آهن. ادل سومرو انهن مان برڪت شاعر آهي. هن به ڪيترن صنفن تي طبع آزمائي ڪئي آهي، پر غزل، بيت، وايو، ٽيڙو ۽ نظم، آزاد نظم هن سٺا لکيا آهن. جن مان ڪجهه شعر هي آهن.

جيڪا هاريءَ جي هٿن مان ٿي ٿئي
روشنِي سائي بنين ۾ ٿي رهي.

بک تي آهي ستو جو آدمي
زهران جي اڱڻ تي چاندني

محبوبن جي آمد کان اڳ
هٻڪارون ڳالهائڻ ٿيون.

هلندڙ بس مان ڳوٺ جو منظر
بارَ جهڳيون ۽ گدلو سينور.

زندگي پياري ڪيائون ديس کان
هاڻي ويٺا سنڌ لئه روئن سڪن.

ڍورن ڍانچارڻ ۾، مٿان چمڪي چنڊ
تاريليءَ جو چنڊ، اڃا ترسي ان لاءِ.

تو جي نيٺ ڪنيا هن مرڪي
دل جي ٿرتي پاڪ ٿئي آ.

هن کي حاصل ڪرڻ جي ڪوشش ڪر
چنڊ ڳوڙهن ۾ چا رکيو آهي

پالاجي پيرن ۾ جهڳيون
هر فليٽ مان اک نهاري

جڻ ٿيا بيڪار ڪنهن پٿر جيان
جن چين جي پاڳ ۾ ناهي چمي

ڪڪائڻ گهرن ۾ جنم ڏينهن ڪهڙا
جتي هر خوشي تي اچڻ کان لنوڻي.

منهنجو ساھ سمونڊ، لهرون لهرون تون
ڪڏهن نه پانيومون، پري توکان پاڻ کي.

ڦٽن ڦولن وانگيان، چميون چين تي،
جڏهن جو پين کي، رنگ لڳي تو پيار جو.

اوجاڳي اکين ۾، ٻاريو آهي مڇ
ننڊ اسان وٽ اڇ، سڀنا ڪٿي سونهن جا.

جسمر جي اونداهه سڄي ويندي هلي

ذهن ۾ هڪڙوئي ڏيئو ٻار تون.

ادل سومرو ۽ اياز گل، منهنجن انهن نوجوان دوستن مان آهن، جي سکر ۾ گهڻو ڪري، منهنجي گهر ۽ آفيس تي پيرو پريندا هئا ۽ انهن سان ادبي رهائيون ٿينديون رهنديون هيون. منهنجا ذري گهٽ هم عمر دوست، مرحوم رشيد پٽي، تنوير عباسي، فتاح ملڪ جن به جڏهن ادبي ڪچهريون ڪندا هئا ته ادل سومرو ۽ اياز گل به ڪنهن ڪنهن وقت انهن ۾ شريڪ ٿيندا هئا. ان وقت هو ٻئي اڀرندڙ شاعر هئا ۽ ٻئي لڳاتار اٽڪ محنت سان پنهنجيءَ شاعريءَ کي سنوارڻ جي ڪوشش ڪندا هئا. ادل سومري سان ته منهنجي بيحد سڪ آهي. چوٽه هو منهنجي گهر اچي ڏينهن جا ڏينهن منهنجا ڪتاب اٿاريندو هيو. انهيءَ ڪم ۾ ڪنهن وقت هن کي سارو سارو ڏينهن به گذري ويندو هو ۽ اسان ماني به گڏجي کائيندا هئاسين. شام جو پراڻي سکر جي گهٽين ۾ هو ۽ مان گڏجي چڪر ڏيندا هئاسين ۽ ان وقت ائين لڳندو هيو ته گهٽين جي مٿان چنڊ اسان جي گفتگو دلچسپيءَ سان ٻڌي رهيو آهي. مان، ادل کي پوري دنيا جي ادب ۽ پنهنجي زندگيءَ جي تجربن ۽ مشاهدن بابت ڳالهيون ٻڌائيندو هوس.

ادل سومري، جڏهن شاعريءَ جي شروعات ڪئي ته ان وقت ڪوبه چڱو شاعر ڪنهن استاد کان باقاعدي شعر جي تربيت نه وٺندو هو، پر پنهنجي مطالعي ۽ مشاهدي جي زور تي لکندو هو ۽ ادل سومري به ائين ڪيو. هن سنڌي ادبي سنگت کي پنهنجو استاد بڻايو ۽ اڄ جيڪو هن جي شاعريءَ ۾ رنگ آهي ان ۾ ادبي سنگت جو به حصو آهي. ادل شخصي طور تي به نئين دور جي شاعرن ۽ ليکڪن تي ايترو اثر انداز ٿيو آهي، جو هن کي سنڌي ادبي سنگت جو مرڪزي سيڪريٽري جنرل چونڊيو ويو آهي. شاعر جي حيثيت ۾ به هو نئين دور جي شاعريءَ تي پنهنجو اثر وجهي چڪو آهي. هن وقت تائين به هن جيڪي ڪجهه لکيو آهي ان کي نظر انداز نٿو ڪري سگهجي. سندس تخليقون سنڌي ادب ۾ سٺو اضافو آهن. جن ماڻهن ۾ ذات جو ڏيئو ٻرندو آهي ته اهي ترقيءَ جي راهه ۾ ٿيڻ ٿاڀا گهٽ کائيندا آهن. ۽ تمام تيزيءَ سان منزلون طيءَ ڪندا ويندا آهن. ادل جي شاعري به ٿوري عرصي ۾ حيرت انگيز ترقي ڪري چڪي آهي. مونکي اميد آهي ته جي هو پنهنجي ذوق شوق سان شاعري جي تخليق ۽ ٻئي ادب جو مطالعو انهيءَ ساڳئي رفتار سان جاري رکندو ته ڪو وقت اهڙو ايندو جو هو سنڌ جي وڏن شاعرن ۾ شمار ٿيندو.

هي ڪتاب مون وٽ ٻن سالن کان مڙهاڳ لاءِ پيو آهي. ان وچ ۾ ادل سومري گهڻو ڪجهه لکيو آهي، جو اڳي کان به بهتر آهي. هن جا اڪثر آزاد نظم نهايت خوبصورت آهن. انهن ۾ بحر وزن جي پابندي نه آهي. اهي فقط بحر وزن جي سرحدن کي چڙهن ٿا، پر انهن ۾ نواڻ آهي، تازگي آهي، بيپناهه شعريت آهي ۽ جديد انگريزي شاعريءَ وانگر رڻ ۾ رڻندڙ هرڻ وانگر خوبصورت آهن. ان هرڻ جو خاص دڳ نه هوندو آهي، پر جڏهن سج لٿي وائڙين مان پاڻي پيئندو آهي ته ان جي تصوير ازل جي عڪس وانگر لڳندي آهي.

مان ڄاڻان تواج اوهان وت
 ريتي رت جا سارا گل
 بوٽن هيٺيان چچريا ويا هن
 ڪنهن به ڪنڊ ۾ ڪين ٿو پسجي
 پار بهر جو آڪيرو ڪو
 چوڏس آهي رت جي خوشبو
 ڪنڊر آهن ساريون وستيون
 ڊنل جاين جي ڪنڊرن مان
 پار پيا ڳولن رانديڪا
 اسڪول اڇڙيل ۽ اسپتالون آهن آباد

تنهنجا وطن پرست ياتر
 جن، ڄاڻي ڄمڻ کان آهي ڀڏو
 گولين جو آواز
 خوبصورت چوڪرين بدران
 رانفلون آهن جن جون محبوباتون
 ڏاڍ سان جوتي جنگ بيٺا هن.
 ڏاڍ جو ڪوئي ڌرم نه ديس
 ڪابه نه بولي ۽ لولي
 ڏاڍ نه عربي يا ڪو عجمي
 ڏاڍ ته آهي وحشي انڌو
 هيٺن ڪي هيسائي مارڻ
 ان جو ڏنڌو

(نظر ”جوين رت جا ڳاڙها خواب“ جو حصو)

بابل تنهنجا پورهيت هت

ڪيڏا ڪهراڻي ويا آهن
تنهنجي هٿ جون هڙيڪائون
پٿر بڻجي ويون آهن.
چهري منجهه لڪيرون ائين
جن ڪنهن ڳتيل شهر جا رستا
اڳهه پورهئي جا ڪيڏا سستا!

تنهنجون سارون سندر سوچون
ذهن، نگر ۾ ڊوڙي ڊوڙي
هاڻ ته ٽڪجي پيئون آهن
وڏگهراڻي محبوبا جان
ننڊ به توکان ڏور وئي آ

(نظم ”مايوسين ڪي موٽ به ايندو“ جو حصو)

ڪيئي ڏيهي اغوا ٿي ويا
گولين آڏو پرزا ٿي ويا
پنل اکين جا سڪا ٿي ويا
ڊنل دلين جا دهڪا ٿي ويا
بازارون پٽيانگ سموريون
اوندا هيءَ جي چادر اوڙهي
رات جي ناتر ناچ نچي ٿي
چيرن جا آواز چن ٿا.

(نظم ”امن جا وٿا، ڪتاب ۽ قبرستان“ جو حصو)

اهڙا ٻيا به نظم آهن. جيئن ”هر ڏس ۾ هيڊاڻ آ چانيل“، ”ٿڪل زندگي“، ”ڌرتيءَ تي دوزخ“،
”وچوڙي جو ڪارڻ“، ”ڏکڻ جي سرحد وٽ روڪيل خوشيون“، ”وچوڙي جي مند جي پهرين برسات“،
”نيروليءَ جو خواب“ ۽ ”پاڙون“ وغيره. اها ڪيفيت هن جي ٻي شاعريءَ ۾ به ڪٿي ڪٿي ملي

ٿي. اڌل سومري ۾ جو انسان آهي، ان ۾ قوميت به پرپور آهي ته بين الاقواميت به پرپور آهي. پوءِ به هن جي شاعري سياست سان واڳيل نه آهي ۽ اها آزادي به هن جي بحر وزن مان آزاديءَ وانگر آهي. اياز گل وانگر اڌل شاعري ۾ انهيءَ دؤر جو آئينه ڏار آهي، جيڪا پنهنجا اسلوب ڳولي لهندي، پنهنجا موضوع ڳولي لهندي، جن تي سنڌ جي مُهر مثبت هوندي پر پوءِ به انهن جي آفاقيت مجروح نه ٿيندي.

شيخ اياز

بيت

جڳ هٿيارن جي چانو ۾

آءُ نه ڄاڻان ڪير؟ سڙي ويو بارود ۾
مون وٽ سيڪجه مائهو، جنهن ۾ قند نه ڦير
هي لاشن جو ڏين، پنهنجو ڏوهه پڇي پيو.

گونگي هن جهان ۾ ۾ ڀولي تو هٿيار
بارودي بازار ۾ ۾ وڏي ويو واپار
امن جو آثار هر هنڌ متبو تو وڃي

تماڪي ۾ ڌار ڌڙ سسيءَ کان ٿي ويا
رانديڪا ۽ ڀار ڪوئلو ٿي ويا ڪار ۾.

آهي وڃ بازار ۾ ۾ رت ائين هاريو،
ڄڻ ڪنهن پٿاريو، اجرڪ آهي ايلفيءَ ۾.

نفرتن جي بچ مان ڦٽيا هن هٿيار
هاڻي هر هنڌ ٿي هلي، گوليءَ ۾ ۾ گُفتار
پئجي ويا ڌار محبت جي ديوار ۾.

پريل وچ بازار ۾ شعلو اڏائو
 مومل مئي مچ ۾ رلي ويو راتو
 سڏڪي تي ساڻو سج ٻڏي ويو سمنڊ ۾.

ڪاري ڏامر روڊ تي پانهون ڌڙ مٿا
 ڳجهن جا جتا لٿا لالو ڪيت ۾.

ڪرفيوءَ منجه پڪيٽڙا اڏرن ٿا آڪاس
 ماڻهو بند گهرن ۾ اڻپوري هر آس
 رڪ سندا راکاس، رمندا وتن روڊ تي.

ڪيڏي آهي اداس، هيءَ ايلفيءَ جي شام
 دونهن ۾ گهٽجي ويو، سارو سُرهو واسُ
 ماڻهپي جو ماسُ، سڙي تو بارود ۾.

بم جيئن بيروت ۾ لالُ تيئن لاکاڻُ،
 ساڳيو ستم - گهاٽُ، هر هنڌ آ حيوان جو.

فلسطيني ڪيمپ ۾ بڪَ سندو راکاسُ،
 ڪائي ماڻهوءَ ماسُ، ڪونه سڃاڻي ڪنهن کي.

بُڪ اڳيان بي معنيٰ آهي هر ناتو
مئل ماءُ جي ماس لئ، پُٽ به آ آتو
ڪنهن تي ايءُ ڄاتو، ڌرتيءَ تي ٿيندو آئين.

پاڇا پهتا ماڳ تي، پٺي سڀ انسان
ٿڪجي پيا پنڌ م، اڻپورا ارمان
خوابن جا مهمان، رات رهن ٿا هڪڙي.

ورديءَ منجه وري آ، موٽيو مدد خان
لوهي گهوڙا ڊوڙيا، وستيون سڀ ويران
ڌارين جو دهمان، اڄ به ساڳيو سنڌ م.

ڪڪاوان جهوپا، جن م ڪجه انسان،
ويا اڏائي تن کي، تاتاري طوفان
رهيا ڪين نشان، ته هت به ڪوئي ڳوٺ هو.

تاتارين تنبو، ڪوڙيا اڄ ڪراڙ تي،
ڪنول ڪوماڻا، هرطرف بارودي بدبو
خوشي ۽ خوشبو، ٿي مهانگي ڏيه م.

ويري! تنهنجو وسُ آءِ منهنجا خواب اُجاڙ
سنگ نه منهنجا ساڙ هي جي نسر يا پوک ۾.

شام ٿي آءِ ڳوٺ تي، پر نه پڪي آيا
شايد قاساياءِ مارين مڪر فريب سان.

شام ٿي ا ڳوٺ تي، جليو ڪت نه ڏيئو
پاتو ڪنهن نه لئو، نه ئي ٻارن ٻوليو.

روئندي رات ڪٿي، ٺڙڪ سڪا هر اک جا
ڳاڙهي باڪ ڦٽي، ڳوپانگن جا ڳوٺ ۾.

گوليون ڳوپانگن کي، مسجد منجه لڳيون
حيوانن ڪڳيون، هنيون وڏيءَ هيچ مان.

سفر منجه شهيد تيا مسافر ڏيه جا
اُڄ به آهن يزند، هٿيارن جي چانو ۾.

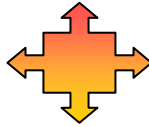
زخمي بس جي شيشن تي، رٿ جي گلڪاري
ساري سواري، گولين سان وئي گهائجي.

ڌرتي تنهنجا گل، بوٽن هيٺ لتاڙيا
پرمل ۽ ڀاڳهل، ڪيئن پائينديون گجرا.

مند نه ڪائي موت جي، پڙ جو موت ڀلو
هلندا هوت هلو، سونهن سڌي تي پاڻ ڪي.

جيڪي اڄ ٿيو، وري نه ٿيندو هيل
ڌرتيءَ جا ڌاڙيل! ڏيه سڃاتو توڪي.

سڪ ۽ سُرهاڻ جون گهلن هوائون
گهوٽ لهن لائون، سدا پنهنجي سنڌ م.

سج سڄي سڌڪو

(ترجي ڌڪار کان متاثر ٿي لکيل)

توهر وانگي ٿر ۾ موت ڦٽو آ ڇڻ
 سُڪي ويو سورن ۾ ٿاريليءَ جو ٿڻ
 وقت وڌو هڻ ڪڻ، ڏوٿين کي ڏنگي ويو.

اڪيون بڻجي اُڃ، ڳولي ٿڪيون ٿر ۾
 ڳجهن ولر اُپ ۾ چوڏس رانو رُج
 سونهن سموري سڄ، پينگ وسي هر پٽ تي.

خوشيون ٿر ۾ ايئن، واريءَ تي ڇڻ نانوَ
 ڌڻ نه ڪوئي واٽ تي، وڻ نه ڪائي چانو
 هيسيل سارا هانو، پتن پر يوڳن پيا.

يالوا جي پٽ تي، لوليءَ لءِ لاتيون،
 پاڻيءَ جي هڪ بوند لءِ، اڪيون سپ آتون
 بادل برساتيون، هاڻي پسجن خواب ۾.

گوري! تنهنجي گج تي، سُورن جا سيبا
چاهت جا چنبا، گيت نه اهڙيءَ مند ۾.

*پڳت! تنهنجيءَ پونءَ تي، بڪ پيئي پڙڪي
سُڪ سمورا تنهنجا، راوڻ تو رڙڪي
دولت جي دڙڪي، تنهنجو ساهه سُڪايو.

جيسين ناهي جاڳ، پاڳ نه تيسين پڙ ۾
موهن! تنهنجا راڳ، پتر آهن پيت سان.

دڙن منجهه دفن، پڳت! تنهنجا پاڳ
ڪاش هي تنهنجو فن، ڀٽن کي پيلي سگهي.

ڏورن ڍانچا رڻ ۾، مٿان چمڪي چنڊ
ٿاريليءَ جو چنڊ، اڃان ترسي ان لاءِ.

ٿر سمورو ٿرٿلومرڪ بنا هر مُڪ
دونهين وانگر، ڏڪ ڏڪي روز پکن ۾.

* موهن پڳت

واريءَ مٿان وڃ سان، وري ٿئي وسڪار
 ڌوئي ڪولھڻ وار ڪڍي چيڙھ چڳن مان.

ٿڪل ٿري ٿر ۾ ۾ پونرن جان ڀٽڪن
 اُڀ اُگھڙو اُگمين ڪٿان گل ڦٽن
 اڪيون روز ڏسن، سڀنا سانوڻ مينهن جا.

پٺيون پنهورن جون، ڀڳل ٻٽيلا
 ڏٻرا ڏوٿيئن جا، چنن ڀر چيلا
 مٺيءَ ۾ ميلا ٿيا ڏکن جا پاڻ ۾.

جيڏا ٿوهر ٿر ۾ ۾ تيڏا آهن ڏڪ
 مٺيءَ هاڻا مڪ، داني لءِ درماندا ٿيا.

اُڃ اُهاڻي رُج ۾ ۾ سُڪل سارو ٿر
 ڪٿان ڪوب ڪڪر اُڀريون ناهي اُڀ ۾

وسڪاري جي آس تي، ولر ويڳاڻا
 مورن مانڊاڻا، ڪونهن ڪارونجهر تي.

اڄُ به اڱم آسري، آهي اُچارو تڙ
ڏاٽو، ڪوڏن هڙ ڪتجي ويا ڪنڊ م.

ننگي نيري اُپ تي، اڱم جي اُپن
بيهر تڙ ٻڙن، گيت جهڙاليءَ رُت جا.

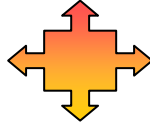
ساوڻ رُت م مورُ نچي نچي ماندا ٿيا
ڪارونجهر تي شورپير نه ٿيا وسڪار جا.

پرين منهنجا پنڌ م بادل پڻ برسي!
تنهنجي لئ ترسي، نيڻ ٽڪا هن تر م.

رات ٿي آ رُج م سڄ سڄي سُڌڪو
ڪارونجهر تان ڪو سڏي ٿو سارنگ ڪي.

مينهن هُجي محبوب، مان روئي پرچايان
مٿان برسايان، ٿرين جي هر ٿاڪ تي.

اڳم! اچين شال، وڃن سان وري،
پوي تر ٿري، مونجھارن جو موت ٿئي.

انوڪو آواز

سچل يا منصور ٻئي ساڳيو پنڌ
محبت ۾ منظور عاشقن اڏي ڪئي.

قاضي ڪڏيا ڪالهه سچ ڪري سنگسار
ساڳيو آ وهنوار اڄ به سچوءَ ديس ۾.

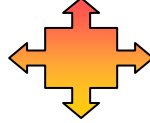
فتوىٰ جي قرههءِ تي اوندھ سڀ اکر
آخوندن آکر اڇليا مٿان عشق جي.

قاضين قبوليا، دينُ ڏئي دينار
ڏوڙ انهيءَ دستار جيڪا مٿي تن جي.

سچل ڏني سگهه سچ کي ساڻيهه ۾
هونئن ته ٿوري اگهه ويا وڪامي ڪيترا.

هرڪا ست سچل جي اڳهاري تلوار
ڪڙڪي جا چوڌار سدا ڪوٽن ڪندڙ تي.

قاضي ڪانڊيرا، سچل ڪُل ڪُلاب
پڙهڻُ آهي ثواب، سِڪا سِٽَ سچوءَ جي.

آليون اڪيون، مرڪ چين تي

شامون سانوڻ رُت جون، سنڌوءَ ڪنارا
بادل وسڪارا، چوڏس مهڪَ گلاب جي.

ڪينجهر تي پريات، ڪنول، بتيلا نند ۾
رهائين ۾ رات، توسان گذري جاڳندي.

تنهنجي مُرڪ - تلاءَ جو، ڳوليندي چارو
اڃا اڃارو، هرڻ منهنجي چاهه هو.

ڪيڏو تنهنجي ويجهڙو، پوءِ به ساڳي اُج
روح نسورو رُج، توکان جي ڏوري ٿئي.

توکان دوري رڻ، تو سنگ گهاتي چانو
تو سيڪاريا ڏانو، مونڪي پيار ڪرڻ جا.

منهنجو ساهه سمونڊ، لهرون لهرون تون
ڪڏهن نه پانيو مون، پري توکان پاڻ ڪي.

پنل پڪين وانگيان، پاڻ ٻئي ۾ برسات
وڻن هيٺان رات گذري پيار پناهه ۾.

پرندڙ جبل جيئن، ڪڏهن ڪڏهن تون
تڏهن وسي مون، توکي آهي ٿڌو ڪيو.

ڦٽن ڦولن وانگيان، چُميون چپن تي
جڏهن جوين ڪي، رنگ لڳي ٿو پيار جو.

مانجهاندڙين جي چانو ۾ سٽل هيئنءَ تون
پرسان تنهنجي مون، خواب اُٿيا پئي ڪيترا.

ڏک پلا هن ديس جا، ٻاهريون خوشيون پن
پري تان پنهنجن، مُرڪ نه سونهين مُڪ تي.

جيڪو پوکي پيار تنهن وٽ آ سرهاڻ
اندر آلا آڳ جا، لفظن منجهه ٿڌاڻ
اڪين ۾ آلاڻ، پوءِ به مُرڪ چپن تي.

جيسين رهندي ساهه مه ساجن تنهنجي سار
 ڪرندا ڪٿهار تيسين تنهنجي پيار جا.

نفرتن جي شهر مه جيڪو وندي پيار
 اڇڪله جو اوتار سوئي سڏجي تو سگهي.

اجرڪ مان اڪيون، جڏهن ڏسن ٿيون
 چڻ ته پياسي پت تي بوندون وسن ٿيون
 مڪريون ڪلن ٿيون، جهومي تاري من جي.

چولي چولي چڪم سڪ سامائي ساهه مه
 ڏٺو ٻڌي تڪم سمنڊ ڪناري سانوريءَ.

ڪرفيوءَ جي وقفي مه ملياسين تون مان
 رهجي ويا ڪيترا اندر مه اڏما
 ڌار ٿيس توکان سائرن جي آواز مه.

ڪرفيوءَ جي وقفي مه مونسان ملينءَ تون
 جذبا پنهنجي جيءَ جا ويهي اورياسون

ڳالهيون ڪوڙ هيون، وقت نه پنهنجي وس ۾.

مُرڪن جا هر موڙ تي، روڪيل هن رستا
سُور مڙئي سستا، دل وارن لئ ڏيس ۾.

اسين مسافر پيار جا، دل اسانجو ڏيس
پنهنجي لئ پرڏيس، رُسُ آهي پرينءَ جو.

آءُ اهوئي اوڀرو، تنهنجي چاڻ سُجاڻ
مندن ساڻ مٽائيا، ماڻهن محبت ماڻ
اُفت جا اُهڃاڻ، سارا مٽبا تا وڃن.

جنهنجي مُرڪ مٿان، گهورين پنهنجا گيت
اُڄ اُنهيءَ ميت، تانءُ پڇيو آ مون کان.

جن جن واٽن تي، پند گهمياسين گڏ
هاڻ انهن تي سد، گونجي تو پيو تنهنجو.

ڪار جي شيشي مان، هٿ لوڏيو هو تو!!
ڪين رهيو آ پاڻ ۾، هاڻي ڪو رشتو

پوءِ پرين تو چو؟ دُرُ ڪڙڪايو دل جو.

مُنُ سندن ويران، چهرو پوءِ به شهر آ
دُڪ تيا حيران، منهنجا ٽهڪ ٻڌي ڪري.

لُڙڪ اکين ۾ منهنجي، هٿن ۾ گلدستا
تنهنجا ئي رستا، ڏسان سارا ڏينهن ٿو.

اڪيون تنهنجي آجيان، هرپل ڪنديون دوست!
ڪيئن ٿو آءُ ٿيان، مُنڪر تنهنجي مانَ جو.

اوجاڳي اکين ۾ ٻاريو آهي مَچُ
ننڊ اسان وٽ اچُ، سڀنا ڪٿي سونهن جا.

رُني ڏينهن ٿيا، ملُ ته وسن مينهن
مونگي تنهنجي نينهن، ٻيهر ڳوهي جوڙيو.

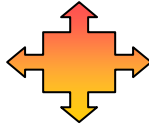
جنهن به راه مٿان، تنهنجا پير پون
منهنجا گيت هجن، وڪريل اُنهيءَ واٽ تي.

هُجومن ۾ هيڪلو، توبن آهيان آءُ
وٺان تنهنجو نانءُ، ساهه سندن سُرهاڻ ٿئي.

رُساما پرچاو پنهنجا ٿين پاڻ ۾
توکان ملن گهاو، تون ئي پرين سي اچي.

جڏهن به تو مونڏانهن، مُرڪي نهاريو
مون آ وساريو، تنهنجي ڏنل ڏک ڪي.

لُڙڪ وچوڙي لاءِ مون، جيڪي بچايا
سيئي وسايم، تنهنجي هڪ جملي پرين!

غزل

سونهن جا اجرن پکين ۾ ٿي رهي
شاعرن جي سا دلين ۾ ٿي رهي

تنهنجي گذرڻ بعد پي ڪيئي پهر
تنهنجي خوشبو چڻ گهڻين ۾ ٿي رهي

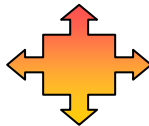
ناهي شاور ۾ اها منهنجا پرين!
ڳاله جا مينهن جي ڪڻين ۾ ٿي رهي

الوداع توکي چوڻ کان پوءِ سدا
مند سانوڻ جي اکين ۾ ٿي رهي

جيڪا هاريءَ جي هٿن مان ٿي ڦٽي
روشني سائي پنين ۾ ٿي رهي

هر نظر اخبار واري پار جي
چونڪ جي ڳاڙهين بتين ۾ ٿي رهي

ڇا سيارو ڇا بهارون بس فقط
درد جي موسم جهڳين ۾ ٿي رهي

ٻارڙا سڀ پاڻ ۾ خوش ٿي ڪڍڻ
هر گهٽيءَ جون رونقون قائم هجن

ڪين سي نانا سُڃاڻي ٿيون سگهن
جن اکين تي عڪس نونن جا ٺهن

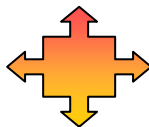
زندگي پياري ڪيائون ديس کان
هاڻي ويٺا سنڌ لاءِ روئن سڪن

ديس ڌاران ڪا سُڃاڻپ ناهي دوست!
پل هجين بامبي ۾ تون مالڪ لکن

گهر اباڻو ماءُ پيءُ ٻُڌڙا اڪيلا!
پُٽ سڀئي پنهنجن گهرن ۾ ٿا رهن

سُونهن جي ساڃهه اکين مان آ وئي
سڀ ٿا پاڇن پٺيان سهڪن ڊُڪن

هرَ جي سُهڻي قلم سان سُڪ سندا
ڌرتيءَ! توتي گيت ٿا هاري لکن.

رستن تي ارمان پيا هن
زخمي سڀ ارمان پيا هن

گهر سمورا ويا بهاري
جان ۾ قرآن پيا هن

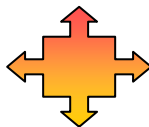
ديس ڏٺين جا چؤواڻي تي
وڪري لئ سامان پيا هن

دل کان ويندي ديول تائين
اوڌر تي ايمان پيا هن

ڪنول جهڙين داسين آڏو
پٿر جا پڳوان پيا هن

مٺڙي مرڪ جي پاڇي ۾
دوڪا ۽ دهمان پيا هن

آهي هتي سُرهاڻ تي بندش
خالي سڀ گلدان پيا هن

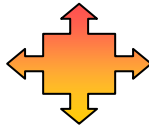
ڏات جي مڙني ڏارن ۾
گل ڦٽي پيا تارن ۾

نيٺ اُجهاميا واٽن تي
ڏيئا ٻرن ٿا جارن ۾

پرينءَ ملڻ جا گذريا پل
راشن جي ته قطارن ۾

ڏک دلين جا پترا ٿيا
چهرن جي آثارن ۾

نينهن ڪيو سارو نروار
گونگن ڪاله اشارن ۾

سڙيل گهر تي باڪ ڦٽي آ
درد شهر تي باڪ ڦٽي آ

ناتر جهومي نيٺ ٽڪي آ
ڪارونجهر تي باڪ ڦٽي آ

تاريليءَ جو گجڻ تو مرڪي
ڏهر ڏهر تي باڪ ڦٽي آ

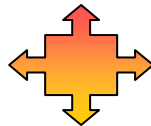
سڀني مان سندرتا جاڳي
پيار نگر تي باڪ ڦٽي آ

پاڻياريءَ جي پهچڻ سان ئي
يوڏيسر تي باڪ ڦٽي آ

ڏڪ جي رات لڙي آ ٿريا!
هر توهر تي باڪ ڦٽي آ

پڪي بتيلا سندو سانوڻ
لهر لهر تي باڪ ڦٽي آ

توڃي نيڻ ڪنيا هن مرڪي
دل جي ٿر تي باڪ ڦٽي آ

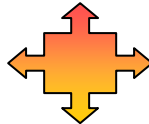
پنچي ٽولي ساڳئي آهي
سامهون گولي ساڳئي آهي

ڪنهن به ديس ۾ گونجي پر
دانهن جي ٻولي ساڳئي آهي

شاعر ۽ ساگر جي سيني
چُلندڙ چولي ساڳئي آهي

تنهنجي در تان پيار پنڻ لئ
جهلي مون جهولي ساڳئي آهي

اڄُ به تنهنجي او پائڻياري!
چڪ ۾ چولي ساڳئي آهي

سرد جذبڻ ۾ ڇا رکيو آهي
پند پھڻن ۾ ڇا رکيو آهي

تون جي ناهين ته پوءِ نهارين چو؟
سُج رستن ۾ ڇا رکيو آهي

سات تنهنجو رهيو نه واعدو ڪو
هاڻي سڀن ۾ ڇا رکيو آهي

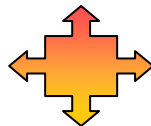
مون ته دل جي اکين جي ڳالهه ڪئي
تنهنجي نيئن ۾ ڇا رکيو آهي

هن کي حاصل ڪرڻ جي ڪوشش ڪر
چند ڳوڙهن ۾ ڇا رکيو آهي

هر ڪو ماڻهو هتي وڃي وڪري
بند شهرن ۾ ڇا رکيو آهي

ڪوئي تحفو ڏيڻ ضروري آ
خالي رستن ۾ ڇا رکيو آهي

لوڪ ناڻي جي ڳالهه تو سمجهي
تنهنجي شعرن ۾ ڇا رکيو آهي!

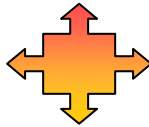
تار تو ۾ مست سنڌو پيو وهي
سنڌ! تنهنجي سونهن شل قائم رهي

ڪو تصور ٿو ڪيان دلڪش جڏهن
عڪس منهنجي ذهن ۾ تنهنجو ٺهي

ماڳ مارن جا پلي مرڪن سڌا
ڏک سڀني جا ويٺي ڌرتي سهي

مان اڪيلو ٿر جي سانجهي تنهنجي ياد
سامهون ٿوهر جي پٺيان ٿو سج لهي

منهنجي سڀني ۾ سمايل سنڌ آ
ڪين منهنجي خواب جو ڪو گهر ڊهي

ڄاڻ ته ڦهليو روشن واس
هاڻ نه رهندي رات اُماس

ڏيهه ڏکاييل ۾ اوسائين!
مرڪ نه آئي ڪنهن کي راس

ڳوٺ جي ڪنهن شمشان جيان
شاعر جي دل آهي اداس

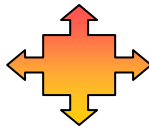
فوت پاٽ تي شڪنتلا کي
ڏسي روئي ها ڪاليداس

ڌرتيءَ کان وڌ سچ نه ڪوئي
نظرن جو دوکو آڪاس

ايندڙ ۾ سَوَ آسون آهن
ويندڙ جو ڪهڙو وشواس

نيٺ ته ڊهندو هي دستور
ڪوبه نه رهندو ڪنهن جو داس

ڪيڏا پي طوفان اچن پر
نينهن نه ٿيندو آهي نراس

اڄ ڇو جذبو ساڳيو ناهي!
تنهنجو چهرو ساڳيو ناهي

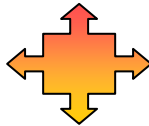
لفظن کي ڇڻُ لوڻُ لڳل آ
تنهنجو لهجو ساڳيو ناهي

تو کي پي اڄ کين وڻون ٿا
ياڳ به پنهنجو ساڳيو ناهي

تنهنجو گهرُ ڇو کين تو لڳي
يا هي رستو ساڳيو ناهي؟

تنهنجو نانءُ ڇين تي آ پر
دل جو دهڪو ساڳيو ناهي

هاڻ کجي ويساه به ڪنهن تي
منهنجو پاڇو ساڳيو ناهي

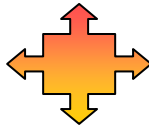
اخبارون ڳالهائڻ ٿيون
ديوارون ڳالهائڻ ٿيون

نفرن جا آڙاهه اکين ۾
تلوارون ڳالهائڻ ٿيون

پنهنجي اگهه ٻڌائڻ خاطر
دستارون ڳالهائڻ ٿيون

عوامي آواز تي بندش
درٻارون ڳالهائڻ ٿيون

محبوبن جي آمد کان اڳ
هٻڪارون ڳالهائڻ ٿيون

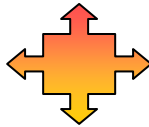
شاهه هجان ها جيڪر آڻ
گڏ لڪجي ها توسان نانءُ

سنڌ سونهن ڪيو آ سوگهو
هرڻ هٽيڪو پنهنجو هانءُ

توڪي ڏسندي گيت رچيم
هونءُ ته مون ۾ ذات نه ڏانءُ

سورج هيٺان پاڻ رهياسين
جڳ والاري ساري چانءُ

پيار جو هڪڙو سڪو چاهي
منهنجي من جو خالي ٿانءُ

جنهن کي سمجهي لوڪ تنهنجي ڪمڌري
ڪر نه تون اختيار اهڙي عاجزي

ويس گيڙوءَ ۾ هتي آهي غزل
سند ۾ سونهين نه چوغو فارسي

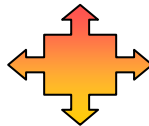
جنهن ۾ ناهين زندگيءَ جي جستجو
ڪهڙي ڪم جي آهي اهڙي شاعري

وئي وکيري وقت جي هلڪي هوا
پيار تنهنجو پي هيو چڻ ڪاغذي

تنهنجو ئي چهرو نظر مون کي اچي
مان نهاريان تو جڏهن به آسي

مان پڍاڻپ ۾ به توکي چاهيندس
ناه توسان پيار منهنجو عارضي

”يس سر“ جو راڳ پيو آلاچي
دفترن ۾ ٿي فنا وئي زندگي.

ڌرتيءَ جا پوڄاري آهيون
پاڻ سڀئي ڏوهاري آهيون

سنگهرن ۾ ڪيئن قيد ڪندين!
خوشبو جان چوڌاري آهيون

حاکم جي هر ڳالهه قبولي
ڪين ٿيا دربار آهيون

محبت ئي مسجد اسان جو
سونهن سندا ساڻاري آهيون

مايوسيءَ جي مند ۾ پنهنجي
ديسين لئه دلداري آهيون

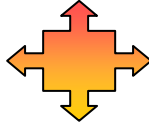
تر مٿان تڌڪار ڪندڙ ئي
سارنگ سان سهڪاري آهيون

ديس مٺي جي نقشي تي چڱو
موهيندڙ گلڪاري آهيون

امن پسند انسانن جي لئه
ڪين بڻيا آڙاري آهيون

سڌائين آهيون
 لاءِ آنداري
 ٽولن مٿان
 ڦورُو آڳ

پنهنجي آهيون
 ڌرتي انڪاري
 ڪي کان
 ڌارين آچڻ

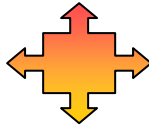
ختم ٿي وڃي سا ڪهاڻي نه آهي
ڪٿي پيار جي ڪا پڄاڻي نه آهي

اڃا آس جو واس آهي ذهن ۾
اڃا دل جي ڏيائي اجهائي نه آهي

ڪيڏا درد طوفان بڻجي اچن ٿا
تڏهن به اکين ۾ ڪو پاڻي نه آهي

محبت سان آهي جبل تي جهڙالو
ڪائي ڪونج تنها اڏائي نه آهي

جذبي سان سرجيل سچي گيت جي ٿي
ڪڏهن ڪائي مصرع پراڻي نه آهي

اسان کي سو سهڻا وساري نه ڇڏجو
ڏئي پيار دل مان ٽڪاري نه ڇڏجو

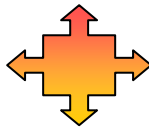
اوهان پنهنجي گهر جي ڪشادي پڌر تان
پرين جي پڪين کي اڏاري نه ڇڏجو

جڏهن قرب جي ڪا وڃو ناو ڪاهي
خُدارا اسان کي ڪناري نه ڇڏجو

ڪلڻ جي ته عادت اوهان ئي وڌي آ
روئي پاڻ مونکي روئاري نه ڇڏجو

اوهان مرڪ پنهنجيءَ سان خوشبو پڪيڙي
نهارِي، جِياري پوءِ ماري نه ڇڏجو

ڪنهن پل اوهان کي ملي وقت منٿا
اڪيلو ائين ئي گذاري نه ڇڏجو

بارودن کي ڳاري ناري
ڌرتيءَ تي ڇڏ ڳل پٿاري

سياست جي ست رنگي دنيا
ڪهڙا ڪهڙا روپ ٿي ڌاري

ميرن ڪپڙن وارا ماڻهو!
ڪير ٿو توله ڪار بيهاري

ڪليل دريءَ مان چنڊ نھاري
روئندڙ ٻالڪ ماءُ سمھاري

پلازا ڪي پيرن ۾ جھڳيون
ھر فليٽ مان اک نھاري

جيون - بيڙي طوفانن مان
اُڪري ويندي سونھن سھاري

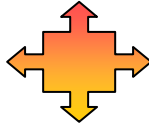
دل سرڪاري پلاٽ ته ناھي!
گھڙيءَ ۾ ويندي جو والاري

سڄي حياتي ساٿ ڏنو ٿئون
ھاڻي ڏکن کي ڪير ڌڪاري

اڳين ڪرسين تان سادا ماڻهو
معزز ماڻهن ڇڏيا اُٿاري

اڳ ٿيندا ها اوسيٽرا پر
ڪير تو هاڻي هڪل گهاري

تون ته وئينءَ پر بند اکين ۾
وئي آهين سَوَ خواب وساري.

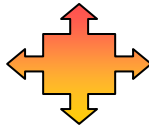
ڪيئن ڪيان مان توسان دوکو
تولئ ناهي چاهئ رهيو ڪو

دل آهي ديوار مٽيءَ جي
وڏو ڦڙو ٿيو پيارُ پروڪو

ماڙين منجه تاهه تهن تڙن
جهوپي ۾ رهجي ويو سڌڪو

پنهنجي رتُ جي بوتل وڪڻي
ڌيءَ لئ آندو مون رانديڪو

دردن جو هي ناهي نماءُ
ڪين ڪپي همدردِي لُوڪو.

گهڙيءَ لاءِ پنهنجو جوڀن پسائي
ويو منهنجي نئين جا ڏيئا اجهائي

سڄي ڳوٺ وارن جو ڳالهون ڪيون سي
مگر ڪين پنهنجون سگهياسين ٻڌائي

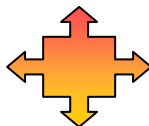
وڏي شهر جو شوق ڪيڏو هو توکي!
اجايو اچي پاڻ ويٺين وڃائي

سڀئي دوست پنهنجا سنجيده ويا ٿي
نه مرڪي تو ڪوئي، تُو ڪو ڪلائي

بارش جا ايندڙ ڏڪن جي گهڙين لاءِ
اسان تهڪ تورا رکيا هن بچائي

سڀن نانءُ پنهنجي پرين جا ڪنيا پر
اسان سنڌ! وينا سين تنهنجو سڌائي

ڪڪائن جهڳين ۾ جنم - ڏينهن ڪهڙا!
جتي هر خوشي ٿي اچڻ کان لنوائي

تنهنجا قهليل پانهون آهن
منهنجون روڪيل راهون آهن

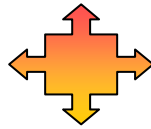
رات، سيارو، وڻ وڻ وڻ
ڪوهيڙي جون ڪاهون آهن

ڪچين درن جي دروازن ڏانهن
ڪچندڙ ڪوڙ نگاهون آهن

هن ڌرتيءَ جون ڪيئي نياڻيون
ظلم ڪيون بيواهون آهن

شهر سڄي جا ماڻهو گونگا
ديوارن جون دانهون آهن

شاعر! تنهنجا گيت ڏڪايل
اڪر اڪر م آهون آهن.

تنهنجي گهر جي ڀرسان آهيان
ڇڻ مندر جي ڀرسان آهيان

ڏيهه ڏکڻ جو ڏوري هائي
مرڪ - شهر جي ڀرسان آهيان

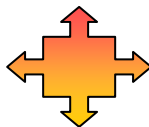
ڪنڊن جهڙا لفظ چوي ٿي
ڇڻ ٿوهر جي ڀرسان آهيان

جذبا ۽ احساس نه ڪوئي
هڪ پٿر جي ڀرسان آهيان

نفرت جون اورانگهي راهون
نينهن نگر جي ڀرسان آهيان

ڪيڏو تاءُ اکين ۾ تنهنجي
ڇڻ خنجر جي ڀرسان آهيان

سمنڊ اکين ۾ اڄ چين تي
لهر لهر جي ڀرسان آهيان

لفظن ۾ تهڪن جي خوشبو
ساهن ۾ سُڌڪن جي خوشبو

”رات رائيءَ“ کان وڌ هوندي آ
پيارن ۽ پنهنجن جي خوشبو

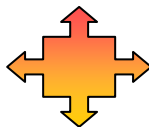
شاعر کي آ نند اچي وئي
جاڳي تي گيتن جي خوشبو

منهنجي ڊائريءَ ۾ آ
تنهنجي ئي لفظن جي خوشبو

رات وساري ويئي آهي
نيئن ۾ سڀن جي خوشبو

راڳيءَ جي آواز پڪيڙي
محفل ۾ دردن جي خوشبو

مُرڪي ڪيئن لڪائي سگهندين!
چاهي مان لڙڪن جي خوشبو.

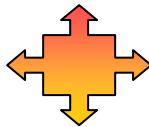
ديس جي ڌرتي جڏهن آهي رُني
ڪين پوندا هن تڏهن شاعر سُمهي

هت لڪيرن ۾ ڪڏهن ڀلجي نه پئ
سگه سان هر آس هت آهي ڀني

تنهنجي پاڙي ۾ مليو مونکي سُڪون
هر گهٽي مون شهر جي آهي گهمي

قافلو ڪڪرن سندو رمندو رهيو
رات تارن جي ڍڪي آئي چُني

چُنُ تيا بيڪار ڪنهن پٿر جيان
جن چون جي ڀاڳ ۾ ناهي چمي.

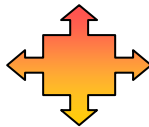
ديس جي ڌرتي جڏهن آهي رُني
ڪين پوندا هن تڏهن شاعر سُمهي

هت لڪيرن ۾ ڪڏهن ڀلجي نه پئ
سگه سان هر آس هت آهي ڀني

تنهنجي پاڙي ۾ مليو مونڪي سُڪون
هر گهٽي مون شهر جي آهي گهمي

قافلو ڪڪرن سندو رمندو رهيو
رات تارن جي ڍڪي آئي چُني

چُنُ تيا بيڪار ڪنهن پٿر جيان
جن چون جي ڀاڳ ۾ ناهي چمي

چنڊ ستارا ڳائڻ تا
ڌرتيءَ وارا ڳائڻ تا

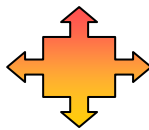
پرين! اوهانجي نيئن جا
ڄڻ ته اشارا ڳائڻ تا

لهرن تي پيڙي تي جهومي
سڀ ڪنارا ڳائڻ تا

تنهنجون ادائون، مست هوائون
ڪونگو تارا ڳائڻ تا

جن تان گذري تون وئي آن
سارا چارا ڳائڻ تا

بادل جهڙا سپرين ٽولئ
مورَ اُچارا ڳائڻ تا

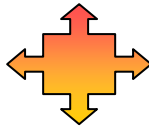
پيار وارو دورُ تو ڊوڙي پيو
جڻُ ته من ۾ مورُ تو ڊوڙي پيو

تنهنجي چيڙن جو چورايان رنگُ مان
ذهن ۾ هڪ چور تو ڊوڙي پيو

سگهه سان ئي خواب کي ساڀيا ملي
هر گهٽيءَ ۾ زورُ تو ڊوڙي پيو

چيٽ سهڻا ڪيئن نه ٿا چُر جي وڃن
اجرڪن تي پورُ تو ڊوڙي پيو

ماڻ ناهي زندگيءَ جي شهر ۾
هر طرف هڪ شورُ تو ڊوڙي پيو

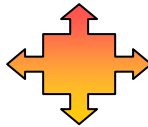
لوڪ آڏو ڀل نه مونڪي سار تون
نانءُ منهنجو دل ۾ ئي اُچار تون

هر اکر ۾ باهه ٿي پڙڪي پئي
برف بڻجي لفظ منهنجا نار تون

هيڪلائي ٿي پئي جن کي ڏنگي
ڪي گهڙيون تن سان به گڏجي گهار تون

ڪين رک تون دوستي مونسان پلي
پر نه دشمن جو رويو ڌار تون

جسم جي اونداهه سڄي ويندي هلي
ذهن ۾ هڪڙو ئي ڏيئو ٻار تون.

منهنجو هي اندرُ ۽ سنڌُ
ڇڻُ هڪڙو مندرُ ۽ سنڌُ

سوچن ويٺا پاڻ ۾ ٿيئي
ساد پيلو سکرُ ۽ سنڌُ

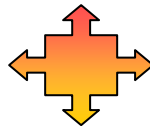
تنهنجي اکين ۾ آءُ ڏسان ٿو
ٿاريو منظرُ ۽ سنڌُ

مون لئه ٻئي مقدس آهن
دلبر تنهنجو درُ ۽ سنڌُ

آهي سدائين ذهن ۾ تنهنجي
يادن جو لشکرُ ۽ سنڌُ

روئي ٿو پيو گوبند مالهي
ساري پنهنجو گهرُ ۽ سنڌُ

سامهون آهن هڪٻئي جي
دشمن جو خنجرُ ۽ سنڌُ

مون تي سمجهو سولي آهين
سائنڻ! تون ته پرولي آهين

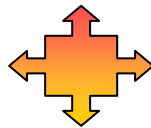
منهنجو پيار بتيلي وانگر
سامونڊي تون چولي آهين

ويساهن ۾ قاسي جندڙي!
پنهجن کان ئي رولي آهين

تنهنجا لفظ صحيفن جهڙا
محبوبن جي ٻولي آهين

ڪاچي جهڙي جيون ۾ تون
آئي بڻجي هولي آهين

ڪڏهن نه خالي ٿيندين تون
پت ڏئيءَ جي جهولي آهين.

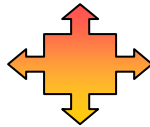
ديدي اڪڙين ۾ ٿيا لڙڪ تنهنجا ڪنول
مان ڏسان ٿو ڪنول ۽ لکان ٿو غزل

وار پنهنجا هوا ۾ تو چوڙي ڇڏيا
سمنڊ چولين ۾ چڻ ڪا اچي وئي اٿل

ننڊ منهنجي اکين کان رُسي ٿي وڃي
تنهنجون يادون اچن روز آڏيءَ مهل

جڏهن کان پرين تو آ ناتو چنو
تڏهن کان سڀني خواب آهن رڻل

مان ڳائڻ به چاهيان نه ڳائي سگهان
تار دل جي تنبوري جي آهي ٿل.

ڪيڏا چرچا پيارن سان
ڪن ٿا ڪوھ اچارن سان

سي ٿي پل سجايا پنهنجا
گذريا جي تو پيارن سان

پيار نه آهي حاصل ٿيندو
تعويذن ۽ ڍارن سان

جن کان رُسي چنڊُ ويو آ
ڳالهيون ڪن ٿا تارن سان

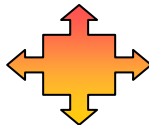
منهنجو روح سدائين ريجھو
خوشبو گيتن ۽ پيارن سان

هاريءَ جهول اُهاڻي خالي
پاڳ ويا پوتارن سان

راتيون جاڳي ڏيئا اورن
دل جا قصا جارن سان

درياه وچ ۾ تنهنجي پيڙهي
پنهنجا پند ڪنارن سان

عينن هار هلي ڪيئن سگهندا
تو جهڙن اوتارن سان

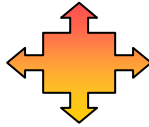
گيت - نگر جو گسُ تي ڳولي
پين اُچاري مَسُ تي ڳولي

واهنُ جي هڪ سادي نينگر
مير ڏيندِ ۾ عڪس تي ڳولي

تنهنجي اکين ۾ چاهت منهنجي
گم ٿيل هڪڙو شخص تي ڳولي

موت کان اڳ ۾ هيسيل هرڻي
شينهن اکين ۾ ترس تي ڳولي

ايڪسيڊنٽ ۾ پيرَ وڃائي
ناتر نندِ ۾ رقصُ تي ڳولي

نظم

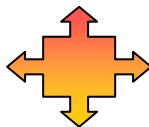
ڪئمپ، ڪرفيو ۽ چنڊ

ڪئمپ ۾ ڪوئي ٻارُ ٿو روئي
 قاتل بينرُ ڦٽڪي ٿو پيو
 رتُ ۾ وهنتل ڪوئي سڀنو
 نند نگر ۾ ڦٽڪي ٿو پيو

محبوبن جي اوسيئڙن جا
 سارا درد سُمهي پيا آهن
 دل ڌرتيءَ تي ديس ڏڪيءَ جا
 ڪيئي گهاو ڦٽي پيا آهن

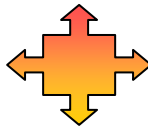
رهبر سارا روز اسان ڏي
 اخباري ٿا بيان اُماڻن
 روٽيءَ بدران هاڻ اسان کي
 پارو ٿا ڪج گيت ٿا آڇن

مُرڪ رُسي وئي چهرن کان آ
 شهر ۾ ساڳيو ڊپُ وسي ٿو
 ڪرفيوءَ جي راتين ۾ هاڻ
 چنڊ به دهشتگرد لڳي ٿو

ڏکي ديس جي چاندوڪي رات

ڳوٺ منهنجي مٿان، رات ڏاڍو رُني
 چند شاهد هيو، ڪيئن لٿي هئي چُني
 پيڻ منهنجي پري، چرڪُ جاڳي پئي
 چڻ ته ماري ڏسي، ڪائي هرڻي ڏني
 ڪين دونهن صبح جو جهڳين مان اُٿيو
 باهه دل ۾ هئي، ڪنهن نه چاڙهي ڪُني
 واهرو سڀ سٽا، ڪنهن نه سڌڪا ٻڌا
 پاڻ کي اُن سمي، ڏک هئي آتت ڏني
 پيار تولت سدا، دل ۾ ڌرتي رهي
 توسان ناتو سچو، ڪير سگهندو چني

هر ڏس ۾ هيڊاڻ آ چانيل

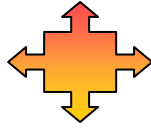
سائڻ!

تو کي ياد هوندو
هڪ پيري تو گيندي جا گل چمندي چيو هو،
”هيڊا قول وٺن ٿا مون کي
هيڊو رنگ پسند آ منهنجي“
ان ڏينهن کانپوءِ
مون او سائڻ!

پنهنجي ڪمري جي ديوارن جو
هيڊو رنگ ڪرايو هو
هيڊا پرڏا تنگرايا ها
هيڊي ٽيبل، هيڊي چادر
هيڊا گل هيڊو گلدان.

پوءِ مون کي آس لڳائي هئي:
هڪ ڏينهن ايندو هن ڪمري ۾
تو جهڙو مٿرو مهمان.
ڪڏهن نه ٿيو پر تنهنجو اچڻ
دوري ۽ مجبوري ٿي.
اچ هلي آ او سائڻ!
هر ڏس ۾ هيڊاڻ آ چانيل
هيڊو رنگ پسند آ تنهنجي!

منهنجي ڪمري جي هر شيءِ
هيڏي آهي،
تنهنجي ياد ۾ تڙپي تڙپي
آءُ به هيڏو ٿي ويو آهيان.

جوين رت جا ڳاڙها خواب

منهنجي پيڻ شهيد سوڊي
ثناء مهڊالي!

ڪالهه ڏسي اخبار ۾ تنهنجي
پرهم ڦٽيءَ جهڙي تصوير
نيڻ جهڙا لاڻي ويا منهنجا.
دل جي بي نانءُ جذبي سان
مون تنهنجي تصوير چمي هئي
هي سڀ آخر ڇو ٿو لکان مان؟
ڪهڙو توسان ناتو آهي
منهنجو دوست چوي ٿو گل:
”چڏ عجمن ۽ عربن جون ڳالهيون“
پر ڇو نه ڪيان مان تنهنجي ڳالهه
تو کان ڌار ته ناهيان مان
تنهنجي ڌرتيءَ جي دل
منهنجي ڌرتيءَ سان گڏ ڌڙڪي ٿي
تنهنجي منهنجي دانهن جي ٻولي
ساڳئي آهي.

مان ڄاڻان ٿو اڄ اوهان وٽ
ريٽي رت جا سارا گل
بوٽن هيٺيان چچريا ويا هن
ڪنهن به ڪنڊ ۾ ڪين ٿو پسجي

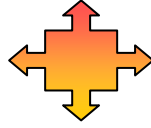
پارپر جو آڪيرو ڪو.
 چوڏس آهي رتُ جي خوشبو
 ڪنڊر آهن ساريون وستيون
 ڊنل جاين جي ڪنڊرن مان
 پارپيا ڳولن رانديڪا
 اسڪول اُڃريل ۽ اسپتالون آهن آباد.
 تنهنجا وطن پرست پائر
 جن ڄائي ڄم ڪان آه ٻڌو
 گولين جو آواز
 خوبصورت چوڪرين بدران
 رانفلون آهن جن جون محبوبائون
 ڏاڍ سان جوڻي جنگ بيٺا آهن.
 ڏاڍ جو ڪوئي ڌرم نه ڏيس
 ڪا به نه ٻولي ۽ لولي.
 ڏاڍ نه عربي يا ڪو عجمي
 ڏاڍ ته آهي وحشي اندو
 هيئن ڪي هيسائي مارڻ
 اُن جو ڏندو.

منهنجي پيڻ ٿنءَ مهڊالي!!

تو ڪنڊر ڪنڊر خوابن ڪي
 ساڀيانن جي سونهن ڏني
 جوڀين رتُ ۾

جڏهن ڪنواريون چوڪريون
پنهجن خوبصورت آدرشن جا
رشمي سڀنا ائينديون آهن

ان وقت انڌيرن ۾ تو
ڌرتيءَ جي آزاديءَ جا
روشن روشن خواب ڏٺا.
تن خوابن کي سچ ڪرڻ لئ
جان وطن تان واري تو
روشن راهه ڏيکاري تو

* ثناء مهدي: 16 سالن جي خوبصورت لبناني چوڪري، جنهن بم رڪيل
ڪار هلائيندي، اسرائيلي فوجي گاڏين کي ٽڪر هنيو، جنهن ۾ 50 اسرائيلي
فوجي مري ويا ۽ هن عظيم نياڻيءَ شهادت ماڻي.

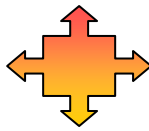
شاعر گيت لکن ٿا

ڌرتيءَ تي رتُ چاڻ
 ايڏي آ چو ٿي؟
 ڏاها سڀ سوچن ٿا

”هر هند آ انسان“
 پستڪ يا پوڻي
 سادو ائين چون ٿا

ڪهڙي ڪارڻ ٿيا هن
 ڏکيا هي ڏوڻي؟
 ٿر جا ٿاڪ پجن ٿا

اسان مٽي پيار جي ڳوڙهن
 سان ڳوڻي
 شاعر گيت لکن ٿا

ٽڪل زندگي

ڏينهن پهريون مهيني جو ۽ ماڻهن جو هجوم
 بينڪ ۾ بيٺل جي ٿي جاءِ ملي.
 ڏڪندڙ هٿن ۾ ڪاڳر جهليو
 لٺ جي سهاري
 پينشن وٺندڙن جي قطار ۾
 سڀ کان آخر ۾ بيٺو آهي هڪ پوڙهو.

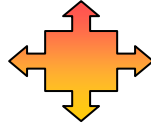
جنهن جي چاهي جون ريكائون
 ڇڻ ته آهن ٽڪل زندگيءَ جون ويران واٽون.
 سندس ڪمزور ۽ ڪچو گهر
 ٿورڙي برسات تي جنهن جي ڇت
 ڪنهن بيواهه جي اکين جان
 ٽمڻ لڳندي آهي.

هڪڙي پوڙهي زال
 چار نياڻيون سامايل
 مهيني جا سمورا ڏينهن
 تن وٽ ڏک ٿو مهمان ٿئي.

زندگي
 هيڪلائپ جو اداس پيٽ
 ڏيڻ نه آت
 نه ئي ٻه ٻول همدرديءَ جا

ماڻ ئي ماڻ

موت جهڙي ماڻ
ڊگهو سفر ٿڪل سرير
بيوسيءَ جو ٻارُ
زندگي ڇڻُ ته آهي موت جو ئي انتظار.

ڌرتيءَ تي دوزخ

تون جڏهن به
 گندي پاڻيءَ جي دُڀن ڪپ تي
 جوڙيل ڪوجهن جهوپن پيسان
 اچي لنگهين ٿو،
 ٿڪ اچلين ٿو.
 ڌڪار مان تون ناسن تي رومال رکين ٿو
 ڪرپ منجهان مُنهن ۾ سونڊ وجهي
 پوءِ چوين ٿو:
 ”هي گندا ۽ جهريل جهوپا
 سندر سماج جي چهري تي
 ڪارنهن جو چڻ ٿڪو آهن
 ۽ رهواسي
 هيچ نيچ ۽ جاهل آهن.“

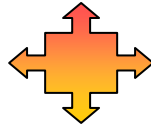
انهن جهوپن ۾ رهندڙ ماڻهن
 ڪنهن جي جوت اُجهائي ناهي
 ڪنهن جي دل رنجائي ناهي
 ڪنهن جي لڄ ڪٽائي ناهين
 انهن ويچارن سادن ماڻهن
 جيڪو ٿاڻو تاريو آهي
 گوندر منجهه گذاريو آهي.
 غربت جي ان ڏوهه ۾ هو
 ڏيهاري پوءِ سُور سهن ٿا

ماڻ رهن ٿا

روز جيئن ٿا روز مرن ٿا.
 ساري ڏينهن جا ڏنڀ سهن ٿا
 رات جو اُپ ۾ تارا ڏسندي
 هي وڇارا سادا ماڻهو
 ليڙون ليڙون جهول جهلن ٿا
 ڪوبه تارو ڪين ڪري ٿو
 چنڊ ڪري ٿو تن تي چٿرون
 تارا ٿه ٿه ٿهڪ ڏين ٿا.

۽ پوءِ

دوزخ جهڙي ڌرتيءَ تي
 ساڳيو ڌڪ جو ڏينهن ٿي ٿو
 سُورن جو سڄُ اُڀري ٿو.

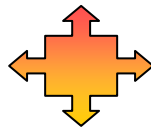

ڪڏهن نه ڪٽندڙ اوسيئڙو

تنهنجي گهر جي دروازي تي
 مان سالن تائين بيٺو رهيس
 انتظار جون اکيون
 وقت جا ڪانگ ڪڍي ويا
 ميڻ جهڙا سڀنا
 آهستي آهستي ڳرندا رهيا.

۽ جڏهن تون
 پنهنجي گهر کان ٻاهر نڪتينءَ
 منهنجي وجود ۾ گل ٿري پيا
 تاري تاري جُهومڻ لڳي
 تو، مون تي اوڀري نهار ڪئي
 (جڻ ته نه سُڃاڻيندي هجين)
 ۽ وري گهر هلي وئينءَ.

مان سوچيان ٿو
 تنهنجي در تي بيٺي بيٺي
 مان وڻ بڻجي ويندس
 ۽ هڪ ڏينهن تنهنجا پارڙا
 منهنجي چانو ۾ رانديون ڪندا.

هڪڙي ڪرڻي جي ڳولا

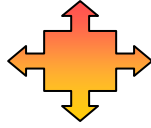
منهنجا گيت
 اُميدن جي اونداهين جهنگ ۾
 هڪڙي ڪرڻي جي ڳولا ۾ آهن
 هلندي هلندي
 ٿڪجي پيا آهن
 ڦٽجي پيا آهن
 پوءِ به انهن جو سفر جاري آهي
 ڌرتيءَ تي سُڪَ ۽ سُرهاڻُ جو سفر.

منهنجي ديس جا اڳواڻ
 پرڏيهي مهمانن سان شڪار ڪري
 پنهنجن نعرن سان گڏ
 سُتا پيا آهن،
 هڪٻئي جي عين جي اشتهار طور
 اخبارن ۾ انهن جا بيان
 جاڳي رهيا آهن.

منهنجا گيت
 انهن آڏو
 ڪنهن بيروزگار نوجوانن جي
 درخواست وانگر آهن
 پڙهڻ بنا ئي جنهن تي
 هڪ بي معنيٰ نوٽ چنبرائي ڇڏجي.
 منهنجا گيت انڌا ناهن

چوٽه اُهي

ديس واسين جي ٿڌن جسمن تي
قاتلن جي وحشي چنبن جا نشان
سُجائي سگهن ٿا
۽ ڌرتيءَ جي پارَ کي
روشن راهه تي اُماڻي سگهن ٿا.

امن جا وٽاڻ - گتب خاناءِ قبرستان

پٿر جو چنُ دؤر آهي
هرڪو ماڻهو هٿيارن سان
آهي بڻيو شهزور.

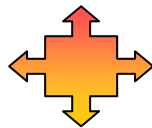
انسانيت جي اک ۾ آهن
ٽنبيل گاڙهيون تتل سيخون
هر هيٺو ويڳاڻو آهي
جو ڪجهه آهي ناڻو آهي
دولت جي دروازي تي
عزت عظمت پانهي آهي.

ٻارُ علامت آهي امن جي
معصومن جي مُرڪ سُتل آ
ڌرتيءَ جا ڌاڙيل ٿا جاڳن
پيلي ۾ گوليءَ جي ٻولي.
ڪيئي ڏيهي اغوا ٿي ويا
گولين آڏو پرزا ٿي ويا
پنل اکين جا سڀنا ٿي ويا
ڊنل دل جا دهڪا ٿي ويا.
بازارون پڙپانگ سُموريون
اونداهيءَ جي چادر اوڙهي
رات جي ناتر ناچ نچي ٿي
چهرن جا آواز اچن ٿا

ڏورانهين شمشان ۾ ڪنهن

امن جون اوچنگارون آهن.
 طاقت جي ٽوفان جي آڏو
 امن ته آهي
 ڪڪن پنن جو آڪيرو
 امن علامت آهي گيرو
 ماري آهي موت جو پاڇو
 هر دس ۾ مارين جا مارا
 وشال نيري اپ تي
 ولر گجهن جا لامارا
 ماڻهو ماڻهو موت جي مورت
 آسائون انگاس تنگيل
 جذبا ڪنل رتوچاڻ
 سُڪ جا سارا پينگا پاڻ.
 ڪُتب خاناءِ قبرستان
 امن جا آهن هاڻ وٿاڻ
 ماڻ جي اهڙي مند ۾
 اخبارون ڳالهائڻ ٿيون
 ديوارون ڳالهائڻ ٿيون

امن پڪيءَ جي ڪنڀ اڃان پي ڪوهيل هن
 ائتم جي اولاد اڳي کان اڳري آ.

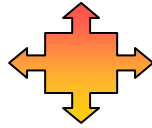

رانديڪا

ڪنهن ڪڪر جي چانو نه ٿر ۾
ڏيئن وانگر ڏک پرن ٿا
ڏهر ڏهر ۾

واريءَ جا وسڪار چؤ ڌاري
واءِ ۾ آڻڪ جو پٽلاءُ
مئل ڏورن جا ڍانچا پڪڙيل
اڀ ۾ اڏرن وڻر گجهن جا.

پڪن جي پرسان
مٽيءَ هاڻا پار بڪايل
عجب منجهان ٿا ڏسن پيا
چاڀيءَ ۽ سيلن تي هلندڙ
سهڻا سهڻا رانديڪا
رانديڪا جي روٽي ناهن.

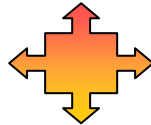

(*”بانهن پيلي“ نالي تنظيم 14 هزار رانديڪا ٿري ٻارن ۾ ورهايا. هڪ خبر)

نسخو

ڪي ڏينهن ٿيا شاعري ڇڏي
 سُونهن لئه ڪائي ڪشش ناهي رهي
 درد لئه بند ٿي ويون دل جون دريُون
 ادب جون ڳالهيون لڳن ٿيون اوڀريون
 ڪين ٿو پڙهيو ٿي ڪوئي ڪتاب.
 ڏينهن ٿيا جو هانو تي ست ڪا ناهي هُري
 پو به آهيان ڇو الائيجي
 ادب جي ايوان ۾ مشهور مان!

ها فقط آهي ائين جو
 ڪنهن ڏنري يا لنچ تي
 مُڪ شاعرن ۽ نقادن کي ڪڏهن
 ڪين مون آهي وساريو.

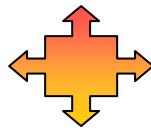

آدم جو اولاد

اسان کان نه چرڪو اوهان جا ئي آهيون
 نڪو ماڳ آهي نه منزل اسان جي
 ٻڌڻ ۾ اچي ٿو ته انسان آهيون،
 اسان جو دنيا ۾ اچڻ جو مقصد
 اوهان جي درن تي ڳي لئه صدائون
 اسان جون هي سڪڻيون صدائون ۽ دانهون
 اوهان جي درن تي ائين پيئون گونجن
 جيئن ڪنهن خاموش بيابان ۾
 بارڊر جي لوهي ڪنڊن منجهه ڪوئي
 پڪي پنهنجو هڪ ڀر ڦاسائي لٽڪي
 ڏاڍي درد مان ڪي ڪري ڪوڪرائيون.
 سندس ڪوڪرائيون بيابان ۾
 پڙاڏا پڙاڏا ٿيو ٿيون وڃن
 اهي ئي پڙاڏا پوءِ واپس وريو،
 پڪيءَ جي ڪنن سان ٽڪرائجن
 ائين ئي اسان جون هي جهيٽيون صدائون
 بنگلن اوهان جي ۽ اوچين پختين
 سهڻين پتين سان ٽڪرائجي
 واپس اسان ڏي وريو ٿيو اچن.
 اوهان ئي وري پوءِ آڏو اسان جي
 ڌرم جا دستور ساڳيا پڪيڙي
 جڏهن جوش مان هيءُ هوڪو هڻو ٿا:
 ”اسين سڀ آدم جي اولاد آهيون“

تڏهن پوءِ اسان کي ائين ٿو لڳي جڻُ

اوهان جنهن آدم جي اولاد آهيو
 اهو هو هو ڪو آدم سُڪيو ۽ ستابو
 وٽس جامُ ڏوڪرڻ ها بنگلا ۽ ڪارون
 انهيءَ آدم جي ڪنڌ ۾
 لڳل هو ڪلو ڪو
 اوهين بي رحم آدم جو اولاد آهيو
 اسين جنهن آدم جو اولاد آهيون
 اهو هو هو ڪو آدم سُجيو ۽ بُڪيو
 لولو ۽ لنگڙو، اکين کان اندو
 بيوس ۽ مجبور لاچار هو ڪو
 پنهنجي پيٽ خاطر
 هو شايد سڄو ڏينهن
 گهر گهر جي ڌرتي ڏيندو صدا هو.

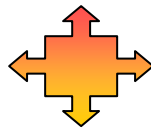

مايوسين کي موت به ايندو

بابل! تهنجا پورهيت هت
 ڪيڏا گهراڻي ويا آهن
 تهنجي هٿن جون هٿڙيڪائون
 پٿر بڻجي ويئون آهن.
 چهري منجه لڪيرون ايئن
 چن ڪنهن گٽيل شهر جا رستا
 اگه پورهئي جا ڪيڏا سستا!
 تهنجون ساريون سندر سوچون
 ذهن نگر ۾ ڊوڙي ڊوڙي
 هاڻ ٿڪجي پيئون آهن.
 وڏ - گهراڻي محبوبا جان
 نڊ به توکان ڏور وئي آ
 خوابن لاءِ ترسن ٿيون اڪيون.
 ماڙين ڀرسان پنهنجي جهوپي جان
 تهنجو ڪنڊ جهڪي ويو آهي
 سوچ جو سر سڪي ويو آهي
 پورهئي جي پئسي مان ڪڏهن
 پڪيون جايون جڙنديون ناهن.
 بابل! هتي ائين ڇو آهي؟
 پنهنجون پينر مائر ساريون
 ويم گهرن کان ڪوهين ڏور
 هيڏا ٻار چٽ کان اڳ ۾
 پاڻ مري ڇو وينديون آهن!

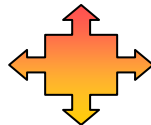
ائين ڇو آهي؟

راڄ پنهنجي جا سارا روڳي
 شفاخانن جي دروازن تي
 ڪوسو ڪوسو رتُ اوڳاڇي
 ڪنل پڪيءَ جيان ڦٽڪي ڦٽڪي
 نيٺ برف ٿي ويندا آهن.
 ويڃن وٽ آ وقتُ مهانگو
 پنهنجو رتُ سهانگو آهي
 بابل! هتري ائين ٿيندو آ
 مسڪينن جي مڙه لئ ڪوئي
 ڪانڌي بڻجڻ ڪونه ايندو آ
 دنيا جا دستور سگهه
 پنهنجون سوچون سڪيون هيٺيون.
 پر او بابل!!
 ائين سدائين ناهي رهڻو
 خنجر بڻجي پنهنجا خواب
 ساڀيانن جا سينا چيري
 نيٺ ته جڳ ۾ جرڪي پوندا
 مايوسين کي موت به ايندو
 آخر اهڙو ڏينهن به ٿيندو.

رتوچاڻ راتيون

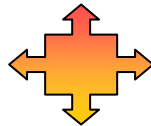
اُتر واءُ اُن رات اڪيلي نه آئي
 وچوڙي جون وايون ڪٿي ساڻ آئي
 حياتيءَ جي هيڪل ۽ ويران بن ۾
 پريا چرڪ پنهنجي پنهورن پکن ۾
 هو اُن جا هيسيل خزان رُوپ چهرا
 سڪل چَپ جن ۾ سڀئي لفظ سُڌڪا
 اکين وٽ ڏورا نه نندون نه سڀنا
 نڪي تيل سُرما ساڳيا وار اڻيا
 نه آتت دلاسو، اٺي پهر اُڪا
 نه جوين جواني، ويراني ويراني
 انهن جي سڄي رات روئڻ ۾ گذري.
 سوين سڌ سُڌڪا، هو اُن ۾ گونجيا
 پَن پَن پُڪاريو، ٿيا واکا وٺن ۾
 بگهڙن الاري ڪيا وات ڳاڙها
 ڪاهي ڪالهه بيوس ۽ هيسيل ڌڻن ۾.
 اُنهن ئي رتو چاڻ راتين جون ڳالهيون
 ڪنهن پي ڪيون ڪين يلجي ڪڏهن
 قلم جا ڌڻي ۽ علم جا اڪابر
 مجازي محبت جي خوابن ۾ گم ها
 جي جاڳيا ته غزلن ۽ گيتن ۾ ساڳيون
 پريءَ جي خمارن اشارن جون ڳالهيون
 ڌرتيءَ تي ساڳيون رتوچاڻ راتيون.

پتر تي لکيل هڪ نظم

هر نئين ڏينهن جو سڄُ
 اسان جي گهرن جي اڳڻن ۾
 شهيدن جي گلابُ چهرن تي اُڀري ٿو.
 اسان جن مائرن ۽ پينرن جا اٽڪت سُڌڪا
 وائڻن جي سُرن جيان
 اسان جي وجود جي پُرنڊڙ ڪمرن ۾
 پُرنڊا رهن ٿا،
 ۽ هُو

صحافي ۽ فوٽوگرافر سان ڪري
 اسان جي ”پتر“ تي اچن ٿا
 ۽ همدرديءَ جي لفظن جا چند سڪا
 اسان جي جهولين ۾ اچي هليا وڃن ٿا!!

گيت گناهگار نه هوندا آهن

تون، اهو چو ٿو چاهين ته
سڀ ماڻهو تو وانگر سوچين.
ذهني آزادي
هر انسان جو حق آهي.

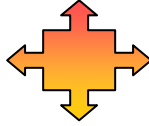
تون پنهنجي مخصوص فڪر جا اسٽيڪر
ماڻهن جي ذهنن تي چنبرائي ٿو سگهين.
هر سچي فنڪار وانگر
هن جي سوچ به آزاد آهي،
هو تنهنجي پرچار جي
پتي پڙهڻ کان انڪار ڪري ٿو.

تون پلي ناراض ٿي
هن جي راهن ۾ ڪنڊا ۽ پٿر
پکيڙي ڇڏ.

تو اهو سڀڪجهه ڪري سگهين ٿو
پر اهو تنهنجي وس ۾ ناهي
ته تون هن جي گيتن کي
گناهگار بڻائي
چپن تي آڻڻ کان روڪين.

چوٽه گيت آزاد پکين جان هوندا آهن
جيڪي ننڍڙي ذهن جي سوچ کان گهڻو مٿي

اُڏامنڊا آهن
۽ مُحبتي دلين جي
آکيرن ۾ رهنڊا آهن.

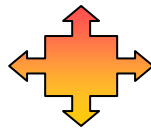

شاعر

شاعر چُڻ ته شڪاري آهن
 ڪوٽائن جي هرئين پويان
 قلم ڪٿي پيا ڊوڙن ٿا
 جتي به شهرت چانو ڏسن ٿا
 اُتي ئي گوڏا ڪوڙن ٿا

شاعر چُڻ درباري آهن
 سڀني آڏو ڪنڊ جهڪائڻ
 دوها ڏئي دينار وٺن ٿا
 حرمسراءِ جي دروازي جي
 دَر چمي پوءِ شعر لکن ٿا

شاعر چُڻ دلداري آهن
 انسانن جا لُڙڪ اڳهن ٿا
 رابيلن جي مُرڪ ڏين ٿا
 مايوسين جي اونداهين ۾
 روشن روشن گيت چون ٿا.

ڌرتيءَ تي گلاب ته آخر ترڻا آهن

(هوشوءَ جي نالي)

ڌرتيءَ تي بس ٻه ٽولا آهن
هڪ هاڻيلي، ٻيو قابيلي
هاڻيلي هٻڪار ڪري ٿو
قابيلي ڪنڊا ٿو پوکي

قابيلي ٿولي جا قاتل
ٿوهر ڪنڊا کڻي هٿن ۾
خوشبوءَ جي ڳولا ۾ آهن.
رهزن، خوني، استحصالِي
هن ٿولي جا ساٿي آهن.

سند ۾ سارا قابيلي
دربارن جا پاليل ماڻهو
رُتبي کي محفوظ رکڻ لئ
خوشامد جي سَنَدَ وٺڻ لئ
موهن جي ڌڙي کان ڏيئي تائين
ڏر بڻيا هن ڌارين جي
انگريزن ۽ آرين جي
ڏيئي جنگ ۾ گوري سان
پنهنجي ديس جو ٺوڙهو آهي.

سڄُ ڪيو سنگسارُ ويو آ
 حق جا هو ڪا پوءِ به هر ڪنهن
 ٻوليءَ منجهه ٻُريا آهن.

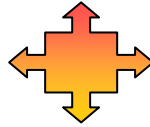
سندُ هجي يا سينتياگو
 سڄُ سدائين سينو ٿاڻي
 ڪوڙ جي سامهون آيو آهي
 توڙي رتو چاڻُ ٿيو آ
 آڻُ مڃيندي ڪين جهُڪيو آ.

هٿيارن بارودن سامهون
 هابيلي ٽوليءَ جو هوشو
 ڌرتيءَ خاطر ويڙهه ۾ وڙهندي
 گجندي گجندي ڳاڙهو ٿي ويو
 مظلومن جو نعرو ٿي ويو
 مٽيءَ جي تاريخ لکي ويو.

سندوءَ جي سُرهاڻُ جي دشمن
 قابيلي ٽولي جي نبيئر
 دُٻي جي ميدان ۾ مرڪي
 ڪارو ڪارو گلاب ٽوڙيو هو
 ۽ قانون جوڙيو هو:
 ”آزاديءَ جا گل نه ڪوئي پوکيندو“
 پر هو گورو مت جو ٿورو

ڪين اهو ڄاڻي هو سگهيو
 آزاديءَ جي خوشبو هرهند
 سگهيو نه آهي قيد ڪري ڪو.

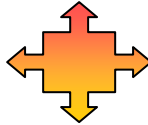
ڪوبه قابيلي، قوت سان پُل
 هٿيارن سان هيسائي
 يا مالهي سارا مارائي
 پر ڌرتيءَ تي گلاب ته آخر ٿرڻا هن
 ڌرتيءَ تي گلاب ته آخر ٿرڻا هن

* غلام محمد نوڙهو، جنهن ڏٺي جي جنگ ۾ غداري ڪري، مير شير محمد
 جي بارود کي باهه ڏني هئي

سورج سامهون ڪوليءَ جو دڙ

ڪوليءَ منجهه اڪيلو قيدي
 پير ڪڙين سان ڪري ڪچهريون
 ديوارن سان دل وندرائي
 ڪنهن پل ڀلجي ڪين ڀڪاري
 ڪين نهاري سورج ڏانهن
 سيني ۾ جذبن جون چوليون.
 بانديءَ جي ڪاوڙ کي پرکي
 هڪ ڏينهن سورج جوش ۾ آيو
 ڪرڻو ڪرڻو دوزخ تي پيو
 لوهه سمورا ويا پگهرجي
 نئين سموريون مالهائون
 گل سمورا ويا پڪڙجي.
 خالي ڪوليون
 نيري اڀ جي هيٺان ڏور
 اچن اچن پڪين جون ٽوليون.

تنهنجي لاءِ آهن

هي ٻيڙين قطارون ۽ آئين اڏامون
هي سنڌوءَ ڪنارا تنهنجي لاءِ آهن

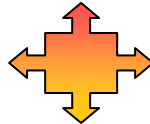
سڀئي وڻ تنهنجا سڄي چانو توله
هي رستا هي چارا تنهنجي لاءِ آهن

اُتر ۾ تا گونجيا تر ۾ پرن تا
سڄا گيت سارا تنهنجي لاءِ آهن

دراڙن جي ڌرتي پٽائيءَ جا پاڻا
هي منچر نظارا تنهنجي لاءِ آهن

بکر ساڌيلو سڀئي آستانا
هي مندر منارا تنهنجي لاءِ آهن

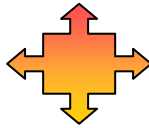
چڏي ديس پنهنجو وچين چوڻي وينا!
اڪين نير - ناراه تنهنجي لاءِ آهن.

* پين وينا شرنگيءَ جي سنڌ اچڻ تي

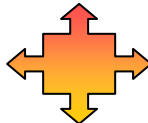
بلد گروپ

چؤن اسان جي شهر ۾
 بلد بينڪ قائم ڪئي آهي،
 جتان منهنجي زخمي پاءُ لاءِ
 رتُ ڏيڻ کان
 اهو چئي انڪار ڪيو وڃي ٿو ته
 منهنجي پاءُ جو بلد گروپ
 ”دراوڙ گروپ“ آهي.

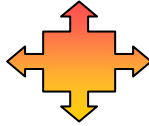
آوندھ جي جھنگ ۾ گم ٿيل روشني

اڄ ائين ئي اوچتو
 ورهين جي وچوڙي کان پوءِ
 مون وري توکي ڏٺو
 روڊ جي هڪ طرف
 تون اڪيلي ۽ اداس
 ٻئي طرف دل ۾ خوشين جا خزانو کڻي
 توسان ملڻ لاءِ آءُ اُپھرو
 وڃ ۾ ڊوڙندڙ موٽرن جو سلسلو.
 موٽرن جا سلسلا
 وڌندا رهيا، وڌندا رهيا
 اُن کان اڳ جو
 موٽرن جا سلسلا ٽٽن،
 آءُ اچي توسان ملان
 تون هڪ بس ۾ چڙهي
 وئين ۽ هلي
 اکين آڏو آوندھ نچڻ لڳي
 ۽ آءُ روڊ جي ٻئي طرف
 بيوس بڻجي
 ٿل دل مان ڪريل
 خوشين جا وڪريل موتي
 روڊ تان ميڙيندو رهيس.

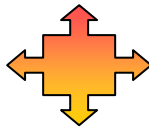
وچوڙي جو ڪارڻ

ننڍي هوندي هڪ ڏينهن بابي
 آئي ڏنو هو ڪينهوڙو
 هوءَ ۽ مان پوءِ
 پاڙي جي باغيچي ۾
 ڪينوڙي سان ڪڏندا ها سين.
 جڏهن کان هن کي
 پنهنجا ٿيا ها ڪينهوڙا
 ان کان پوءِ هوءَ مونسان
 وري نه آئي راند ڪڍڻ.

ملا مت

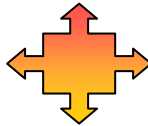
ڪوبه مُورڪ
 پنهنجي ڌرتيءَ سان
 محبت جو ناتو ٽوڙي
 ٻاهرين جي ٻوليءَ
 ۽ ڪلچر تي ڪڏي
 تنهن کي حيف هجي.
 ڪنهن به غلام ديس جو شاعر
 پنهنجي ڏکائيل ڌرتيءَ جي
 پيڙيل انسانن جي
 مسئلن کان مُنهن موڙي
 سرڪاري سڌ تي
 استيج تي اچي
 وقت جي حاڪم کي ساراهي
 سندس ڪوتا
 نچڻيءَ جو رُوپ ڌاري
 نائي آڏو نچي
 تنهن کي حيف هجي.

بيماريون ۽ طبقا

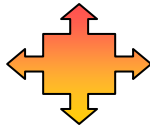
بيمارين جون هيڊيون ڏائڻيون
انجڪشن جي هٿيارن
ڪيپسولن جي بمن جي ڊپ کان
شيشي جي گهرن مان
هراسجي پڇي ويون.

بيمارين جون پوائٽيون ڏائڻيون
گندي پاڻيءَ جي ڏهن ڀرسان
ڪڪاون گهرن جي رهواسين کي
پنهنجي خوفناڪ چنبن ۾ پيڪوڙي
پرندڙا ڪيون وائڻ تي وڇائي
موت جو اوسيٽرو ڪرڻ لڳيون.

وچوڙي جي مند جي پهرين برسات

واهيري جي ويل
 جڏهن قبرستان جون رولاڪ هوائون
 سرنهن جي سُڪل پنن سان
 راند پئي رهيون.
 تڏهن مان توکان جدا ٿي
 ڪنڌ هيٺ ڪيون
 قبرن وچ مان اداس اداس ۽ ويڳاڻو
 پنهنجي آڪيري ڏانهن موٽي رهيو هوس.
 وچوڙي جي هن درد شهر ۾
 ڪير ٿو ڄاڻي ڪهڙي ٿاڻي
 ڪنهن کان وچڙي ويندو ڪير؟
 ڪنهن کان وچڙي پيرون ماڻرون
 ڪنهن وچڙيا ميت
 سارا نغما نوحا چڻ
 سڌڪا سُر سنگيت.

اباڻي شهر ۾ اجنبي

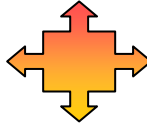
سالن پڄاڻا اباڻي شهر جا
 ڏسي رند رستا
 ٿيا خواب پورا
 خوشيءَ جي اکين مان ڪريل چند ڳوڙها
 مٽيءَ ۾ ملي ويا

ڌرتيءَ سڃاتو منهنجو نينهن ناتو
 اهائي گهڻي جنهن ۾
 ننڍپڻ جو تون ۽ مان
 گڏجي ڪڏياسي
 رُناسي ڪلياسي
 رُس ۽ ٺهڻ جا سوين سانگ ٿيا ها
 مگر اڄ اتي ڪجهه به ناهي رهيو.

اهو گهر جنهن ۾ ٿيو هو جنم
 ۽ ماما جي جنهن ۾ ملي هئي محبت
 اهو گهر ته اڄ به ساڳيو ئي آهي
 مگر منهنجو ناهي.

دل ۾ اهائي هئي آس مونکي
 ته پنهنجي اباڻي گهر جي اڳڻ ۾

گهڙي پل ويهي
 ننڍپڻ جي يادن کي واپس ورائي
 ٻه ٽي لڙڪ لڙي
 هليو پوءِ ويندس.
 مگر گهر جي در کي لڳل لوهي تالي
 مُرڪي ڪئي جڻ ته مون تي ٺٺولي
 ۽ منهنجي اکين جا
 ٿيا عڪس ڏنڌلا
 گهڙيءَ منجهه مُونڪي سُڃاتو نه ڪنهن
 اباڻي شهر جا سڀئي گس ڌاريا.

خوابن جو موت

حياتيءَ جي ميوزيم ۾
موت جو پُراڻو پوائتو بُت رکيل آهي.
ڪو وڌيڪ جيئن چاهي به ته
جي نه سگهي.

مرڻ کان اڳ ۾
مرڻ کان پوءِ ڪا آس ڪري
سابه پوري ٿي نه سگهي.
جيئن، وهڻ پيئڻ
مرڻ، وري نه ورڻ
اوچتو ئي اوچتو
موت، هوت جو روپ وٺي آيو،
ثميره سدا سهاڳڻ بڻجي
ان جي پٺيان وٺي هلي.

ڪلراڻي قبرستان ۾
هڪ قبر
جنهن جي ڀرسان ڪوبه گل
اُڀرڻ چاهي به ته اُڀري نه سگهي.

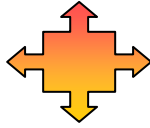
قبر جو ڪتبو
جنهن ۾ پٽائيءَ جو رسالو ته پري
رسالي جو ٽائيل ڪور به ڪٽل ناهي.

الطاف
 پيار پڪيئڙو هو.
 موت جو ظالم باڙ
 جهٽ ۾ ويو جنهن کي جهٽي.

اڪيون
 جيڪي ڪنهن ٻئي کي
 روشني ڏيڻ کان اڳ ئي
 اجهامي ويون
 چچريل جسم
 جيڪو ڊائيسڪشن هال ۾
 رکڻ چاهجي
 ته به نه رڪي سگهجي.

مولائي شيدائي
 (موت جو جنهن پئي ڪيو اوسيئڙو)
 مولائيءَ مرڻ کان اڳ چيو هو:
 ”منهنجو مڙه بکر ۾ پورجو“
 ولين ۽ پيرن جي بکر ۾
 مولائيءَ جهڙي مولائيءَ جي قبر!!
 اهو ناممڪن ٿي پيو
 پيرن ۽ مجاورن
 مولائيءَ جي مڙه کي
 بکر ۾ پورڻ نه ڏنو.
 (مولائيءَ جي آس به مولائي)

مولائي
 جنهن جو ڪوبه شيدائي ناهي
 سڀئي خواهشون
 وصيحتون، نصيحتون
 مٽيءَ جي ڍير هيٺان
 دٻجي گهٽجي ويون آهن
 رڳو رهجي ويون آهن
 اخبارن جون خبرون
 ۽ قبرون.

*تميره زرين، وصيت ڪئي هئي ته مٽي پڄاڻان، هن جي قبر چوڌاري گل
 پوکيا وڃن ۽ ڪتبي جي جاءِ تي شاهه جو رسالو رکيو وڃي.

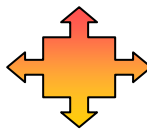
الطاف عباسيءَ، جيئري ئي پنهنجون اکيون ۽ جسم ايل. ايم. سي اسپتال لاءِ
 مٽي کان پوءِ عطبي طور لکي ڏنيون هيون.

مولائي شيدائيءَ جي خواهش هئي ته مرڻ کانپوءِ کيس بکر ۾ دفنايو وڃي.

افسوس جو تنهي ليڪن جون مرڻ کان پوءِ جون، اهي معمولي خواهشون
 به پوريون ٿي نه سگهيون.

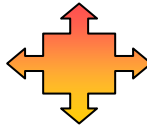
اداس موسمَ جو هڪ عڪس

تو کي اداس ۽ وڪريل ڏسي
 هانو هچڪي ڏني
 نه چاهيندي به مُرڪندي تو کي ڏٺم
 تنهنجي اکين ۾ روڪيل لُڙڪ ڏسي
 مُرڪ ويئي هلي
 نه چاهيندي به هپڪندي تو کان پُچيم:
 مون کي ڏسي تون آن پرين!
 چو اداس چو نراس.
 تو فقط مون کي ڏٺو
 ڪجهه نه ڪچيو
 تنهنجي حالت هُئي ائين
 چُڻُ سرُءُ جي مند ۾
 اداس وڻ جي
 ڪنهن اگهاڙي شاخ تي ويٺل
 تنها پڪي.

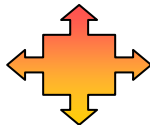
ڏڪن جي سرحد وٽ روڪيل خوشيون

موت جي ڳوٺ ۾
 پنهنجو گهر آڻي
 اکڻ ۾ بيٺل
 سُڪ - وڻ جي لامر تان
 ڏڪن جي پڪين کي اڏاري ڇڏيون.
 لڙڪ اکين ۾ ايندي به رُڪجي وڃن.
 اچ ته مرڪي ملون
 تهڪ ڏيئي ڪلون
 ڪير ڄاڻي ته ڪنهن پل
 وڃون ٿي جدا.

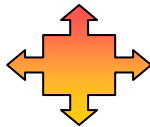
پاڙون

ڪنڌيءَ تي بيٺل هڪڙو وڻ
 جنهن جو نينهن نديءَ سان هو.
 واءُ ۾ وڻ جي لام لڙي ٿي
 لڙي نديءَ جا چپ چُميا ٿي
 هڪ ڏينهن وڻ جي
 دل تي چاهي
 نديءَ جي من ۾ جهاتي پائي
 ڏسي ته چاهي
 آس انهيءَ ۾ جهڪي پيو هو
 سڪ سموري سيني سانڍي
 لهر لهر ۾ لڙهي ويو هو.
 پر مان هڪڙو
 سُچ ۾ اُڀريل ٻوٽو آهيان
 جڏهن جڏهن به واءُ گهلي ٿي
 منهنجا ڪومل چيڙا
 سُڪل ٺوٺ ڌرتيءَ سان
 وڃي لڳن ٿا
 ڌرتيءَ جي دل ڌڙڪي ٿي
 منهنجي پيار جون پاڙون ان ۾
 پختيون آهن
 جيڪي ڪڏهن به ٽٽيون ناهن.

نيروليءَ جو خواب

منهنجو پيءُ نيرولي آهي
 هن جو ٺاهيل ڪوئي اجرڪ
 شايد اوهان جي گهر به هجي.
 ڪن ۾ اجرڪ پوڙيندي
 هن جا ڪهرا هٿ پڪا نيرا ٿي ويا آهن.
 ان لاءِ ڪيئي ڄاتل ماڻهو
 هن سان هٿ ملائڻ وقت ٿورو چڻ گهٻرائن ٿا.
 ساڪوڙيل ڪپڙي تي جڏهن
 چينين سان هو چُر ڪري ٿو
 ڪپڙي کي ڪو نانءُ ملي ٿو.
 موت ۾ تڪل نيئن لاءِ
 هڪڙي خواب جي گهر ڪري ٿو
 نيروليءَ جو خواب به نيرو.
 ڏک به چينين وانگر آهن
 جيڪي هن جي جيون ۾ آخر تائين رهڻا آهن
 پوءِ به هو مايوس نه آهي
 اجرڪ جي ڦلڙيءَ وانگر
 هن جي ڏنڏن خوابن ۾
 آس جون اڇيون ڦلڙيون آهن.

شاعر جي دعا

هر ڏکي انسان جو درمان ڪر
اسپتالون سڀ خدا ويران ڪر

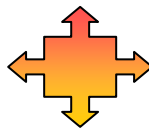
ڪنڊرن ۾ خواب سڀ ڊڄي ويا
ڪين سائين! زندگي لُبنان ڪر

باه ڪا بغداد ۾ پڙڪي نه شل
آڳ کان آجو سڄو ايران ڪر

رهزنن ۽ ظالمن کي سگهه ڏيئي
مُرڪ جي ڌرتي نه تون شمشان ڪر

زندگي بارود جو بڻجي نه بک
تون تباهه هر ائمي شيطان ڪر

ڏک هت گهاريو گهڻو آ هاڻ ڪو
سُڪ جو هن ڏيس ۾ سامان ڪر

گيت

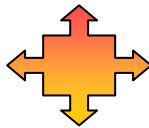
پيار سلامت آهي جي
 رُسي رُسي پيا ٺهندا سين
 جيسين جيئرا رهنداسين.

آس نگر ۾ تون مان ساجن!
 ساڳيا سڀنا ڏسندا سين
 جيسين جيئرا رهنداسين.

چانو ۾ رهندو ساٿ اسانجو
 اُس ۾ گڏجي هلنداسين
 جيسين جيئرا رهنداسين.

هڪٻئي کان جي وچڙي وڃبو
 کڻي ته گولي لهندا سين
 جيسين جيئرا رهنداسين.

کوڙ ميارون دل ۾ هونديون
 سامهون ڪجهه نه ڪچنداسين
 جيسين جيئرا رهنداسين.

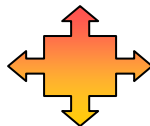

ڪنهن جهڙالي شام جيان
 مان سنڌءَ ڪو گيت آن
 ڳاءِ مون کي ڳاءِ تون
 آهين منهنجي لاءِ تون.

سُونهن سان ناراضگي
 هيڪلي هيءَ زندگي
 ايتري ڇو بيخحي
 پاڻ کي سمجهاءِ تون
 آهين منهنجي لاءِ تون

جت هوائون ٿيون گهلن
 خواب پينگهن لڏن
 اُن گلابي ماڳ تي
 جوڙ پنهنجي جاءِ تون
 آهين منهنجي لاءِ تون

دُڪ دلبر جان اچن
 نيڻ جي ڀرجي وڃن
 اُن سمي سنگيت کي
 پنهنجي سيني لاءِ تون
 ڳاءِ مونکي ڳاءِ تون
 آهين منهنجي لاءِ تون

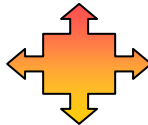
هي شامون
 هي راتيون
 هي جهاتيون پرينءَ جون
 سدائين رهن.
 سدائين رهن.

ڪين ڪوئي به تنها گذاري گهڙيون
 روز ميلا مچن
 مُرڪي پيارا ملن.

توري جيون ۾ چالءَ انديرا هُجن
 چنڊ تارا ڪن
 خواب سارا نچن.

پيار جي ديس ۾ سُونهن سُرهاڻ آ
 گيت پرنڊا رهن
 رنگ رچندا رهن
 سدائين رهن.

هي شامون
 هي راتيون
 هي جهاتيون پرينءَ جون
 سدائين رهن.
 سدائين رهن.

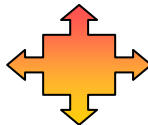
سالن کان پيو سوچيان ويٺو
گيت لکان مان اهڙو
تنهنجي چهري جهڙو.

هڪڙي ماڳ تي پاڻ ملياسين
لڙڪ لڪائي خوب ڪلياسين
مون کي هاڻي ياد نه آهي
شهر هيو سو ڪهڙو؟

مون نه قبولي تنهنجي جدائي
تي وئينءَ تون به پاڻ پرائي
ريتن جي چولين آ داهيو
پيار جو واريءَ گهڙو.

تنهنجون يادون منهنجي مايا
ڏينهن تي م تڌي چايا
توڪي ساري وياڪل رهندو

شاعر تنها هڪڙو
گيت لکان مان اهڙو
تنهنجي چهري جهڙو
سالن کان پيو سوچيان ويٺو.

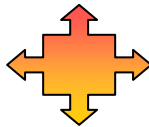
ڪنهن شام جو دردَ ڀريو
 ڪو گيت ٻڌو هوندءِ
 مونکي ياد ڪيو هوندءِ

هٿ هٿ ۾ ڏئي پئي سان
 هُن کي جي ڏنو هوندءِ
 مونکي ياد ڪيو هوندءِ

تُنهنجو ئي تحفو هُن
 واپس جي ڏنو هوندءِ
 مونکي ياد ڪيو هوندءِ

ڪنهن دوست پڇيو توکان
 منهنجو جي پتو هوندءِ
 مونکي ياد ڪيو هوندءِ

ڪنهن پارڪ ۾ تنها
 ڪو گل چنو هوندءِ
 مونکي ياد ڪيو هوندءِ

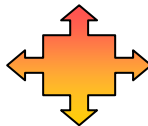

آءُ ويندس اُتي
 سونهن آهي جتي
 پيار جي پار کان
 ڪيئن رهان پوئتي.

مان اڪيلو سهي
 سڄُ ويو آ لهي
 پوءِ به ويندس گهي
 چاهُ آهي جتي
 ڪين رهندس هتي.

ياد ڳالهيون اچن
 نيٺ برسي پون
 عڪس ڏنڌلا ٺهن
 ڪير سڻا ڏسي
 ذات پيئي ڏڪي.

دل ۾ حسرت پري
 تون به آهين پري
 روز آهون پري
 مان ڏڪان ٿو هتي
 آهين ساجن ڪتي؟

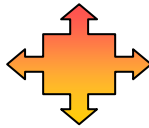

زندگيءَ جي رات ۾
 مان ته ڪوئي خوابُ آهيان
 ساڀيان تون آهين پرين!

منهنجي جيون ۾ خوشي
 پيار خوشبوءِ روشني
 ۽ هوا تون آهين پرين!

جا نظارن کي ملي
 ۽ بهارن کي ملي
 سونهن سام تون آهين پرين!

منهنجي هر هڪ ڏينهن جي
 ۽ نڪوري نينهن جي
 ابتدام تون آهين پرين!

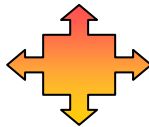

اسان جا پول
 ٻه ٽي او ڏيول!
 ٻڏي پوءِ چانگي چڙه تون.

نرمل نرمل نينهن اسانجو
 رات اسان جي ڏينهن اسانجو
 جت ڪت پنهنجي پيار جا پاڇا
 روح اسان جا رول

نيٺ ته منهنجا توله ترسن
 تو بن ساوڻ مينهن جان برسن
 آهي منهنجي سونهن جا سائين!
 جندڙي توتان گهول

تون جي آهين آءُ به آهيان
 توبن آءُ ڪجهه پي ناهيان
 تنهنجي وڃڻ سان منهنجا مٿڙا!
 هيٺڙي ۾ آ هول
 اسان جا پول
 ٻه ٽي او ڏيول!
 ٻڏي پوءِ چانگي چڙه تون.

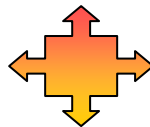
* ٽيليويزن تان نشر ٿيل (1976ع ۾) منهنجو پهريون گيت... (ادل سومرو)

زندگي آ مختصر
 نفرتن جي جاءِ تي
 پيار جو اظهار ڪر
 هر گهڙي هر بار ڪر

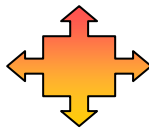
هر گهڙي هر جاءِ تون
 روشني ڦهلاءِ تون
 زندگيءَ ۾ رنگ ڀر
 سُونهن سان سهڪار ڪر
 پيار جو اظهار ڪر

ڀول مٺڙا ڀول تون
 روح رستا ڪول تون
 سوچ کي سُرهاڻ ڏي
 ذهن ۾ هُپڪار ڪر
 پيار جو اظهار ڪر

آدميءَ کي مانُ ڏي
 دردَ جو درمانُ ڏي
 دشمنن سان پي ڪڏهن
 ڪين تون آزار ڪر
 پيار جو اظهار ڪر

ڏور بيٺا ڏسو
 ڪجهه ته ويجهو اچو
 ائين پري کان پرين!
 اوپرا ٿا لڳو
 مند هڪار جي
 سونهن سينگار جي
 واءُ وسڪار جي
 اهڙي مند ۾ اوهين
 پوءِ به تنها پسو.
 لات پنچي نون
 ڪين هڪل رهن
 ٿي قطارون وڃن
 پر اسان کان اوهين
 ڌار ڇو ٿا رهو.
 زندگيءَ جو سفر
 توڙي آ مختصر
 پر بنا همسفر
 آهي ڏاڍو ڏکيو
 هاڻي گڏجي هلو.
 ائين پري کان پرين!
 اوپرا ٿا لڳو.

هائیکا

سکر۔۔ روھڙيءَ جا ھائیکا

○

مسجد منزل گاهُ
سامھون ساڌ پيلو ۽
وچ ۾ ھي درياھُ

○

بيڙيءَ شام، مُھاڻي
تريل پلي جي خوشبو
آءُ چوڏس اڏائي

○

جي بي منگھارام
بسڪوٽن جي فيڪٽري
ھاڻ لکيل بس نامُ

○

معصوم شاھ مينارُ
سرون ڪوٽ اروڙ جون
درديلو ديدارُ

○

سکر اونھارو
ٿاندا سڀئي روڊ
چَر جو وسڪارو

○

هي لب مهراڻ
پوپت، گل ۽ قوهارا
چوڌاري سُرهاڻ

○

سادپيلي جي شام
سندوءَ جي لهرن مٿان
پکين جي اُڏام

○

ڪالهه ويڙهانديون
اڄ ڪرڙيءَ ميدان ۾
ٻار رهن رانديون

○

جهيڙن واري جوءَ
بکر ۾ بارود جي
اڃان تائين بوءَ

○

سُرمئي سانجهيءَ ويل
پاڻيءَ پاڇا پُل جا
مٿان گذري ريل

○

ماضيءَ جي للڪار
آهي اڄُ به اروڙ ۾
مينديءَ جي مهڪار

○

پوڙهو پُڄاري
ڪالڪان جي مندر ۾
ڦيري پُڄاري

○

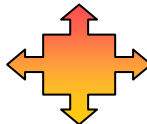
هيمنون ڪالاڻي!
جيل بُڌائي ٽنهنجي
اڄُ به آکاڻي

○

سندوءَ جي سانجهي
تڪل سج جو عڪس آ
مڪڙيءَ سان مانجهي

○

روهڙيءَ جون راتيون
پاڻيءَ مٿان روشني
جوپن جون جهاتيون

تصويرون ۽ احساس

○

شاه سائينءَ جي ست
اونده جي گهڙي تي چڻ
چانڊوڪيءَ جا چٽ

○

گاڙهي گل تي تڙ
ريتي پڙم آ پيو
چڻ سويي جو سرُ

○

روڊ مٿان قيرو
وڻڱن سان ٽڪرائجي
قتجي پيو گيرو

○

جوپن جون ٻوليون
ڪينجهرءَ ڪلفتن تي
حُسن جون چوليون

○

اُسر جو ويلو
لهرن جي ڏس موج تي
جهومي بتيلو

○

پيت جو آ سوال
طوطو، لفافا، ماڻهو
قسمت جو احوال

○

عورتون ۽ ٻار
سرڪاري نڪلي آڏو
ٿانئون جي قطار

○

اڪيون اُماڙيون
شڪاريءَ جي شام آ
اڱرن تي آڙيون

○

پڳو جو گلدان
وڪري ڪريا پت تي
تي گل پريشان

○

بادل ڪيو رقص
شيشي تي بونديون پيون
ڏنڌلو ٿيو عڪس

○

تلڪ چاڙهيءَ تي
هالن جو هڪ پيرسن
ڳولي ٿو پُٽَ کي

○

ناتو نتو توڙي
بس پُراڻيءَ جي پُٺيان
دونھون ٿو ڊوڙي

○

پوڙهو پروفيسر
ڪاري بورڊ آڏو ٿو
اوڳاڇي ليڪچر

○

هُو تائڙ جلن ٿا
مَچريل ماڻهن پُٺيان
فوجي ڊُڪن ٿا

○

صدا پينوءَ جي
بند گهرن سان ٽڪرجي
گهايل ٿي موٽي

○

ڪڪريون روئن ٿيون
 ۽ پوءِ ساري ڳوٺ ۾
 ڪنڀيون ڪنن ٿيون

○

سياري جي شام
 ڳليون سُڃيون ڳوٺ جون
 چُلهن وٽ هَڻامَ

○

چٽيءَ سان پوڙهو
 تيز مٿان برسات آ
 رستو پڻ سوڙهو

○

ڏس موت جو منظر
 باز جي چنبن ۾ آ
 هڪ آجرو ڪبو تر

○

واٽ سڄي سُڻسان
 مُسافر جي لاش تي
 ڳجهن جو گهمسان

○

دلبر جو درشن
 دونھائيل ڪمري ۾ چڻ
 مون لئ آڪسيجن

○

هُو سَوَڙ ۾ سوڙها
 ڪت هيٺان مُرڪن پيا
 جُتِين جا جوڙا

○

اڪيون آتشدان
 خواب چڻ بڻجي آيا
 برفاني طوفان

○

ساجڻ ساريندي
 ناريءَ لڙڪ اڪين ۾
 ڦٽيون چونديندي

○

ماڻهو نند ۾ ها
 اڱڻ ۾ اڌرات جو
 جاگيا ٿي پاڇا

○

خاموشيءَ جو ساڙُ
رات، اڪيلو ڪمرو ۽
تڏَ جو آواز

○

ٺُڪي ٺُڪي انبڙي
ڪانپاڻيءَ جي ڊَپَ ڪان
طوطو ويو اڏري

○

ڪان ڪان سارو گانءُ
بجليءَ جي تارن ۾ هو
لٽڪيل هڪڙو ڪانءُ

○

اٽڪت اوسيئڙو
چار وچائي تو تڪي
ڪيڏو ڪوريئڙو

○

پارَ تَ ها شيطانَ
پوءِ به ڳلن، ماءُ جي
مٺين جا نشانَ

○

نينگر جو سُڌڪو
موٽر هيٺيان روڊ تي
ڀڳو رانديڪو

○

سُڄ ۽ سيارو
نيل ڪنول اُجرو مگر
پڻ تي پارو

○

نڪو ڊپُ نه چرڪُ
سنگُ چڱي ويهي رهيو
اوڙي مٿان جهرڪُ

○

سڪ سنڌ ۽ سانول
چين تي اُپري پيا
چُمين ڪيئي گل

○

جوپن جي چولي
انڊلٺ جهڙا خواب چڻ
هر ڏس ۾ هولي

○

درد ڏکايو دردُ
سپنا سارا رک ها
اکين ۾ باروڏُ

○

جيون ڏينهن پُنا
ڪالهه مصور موت تي
سارا رنگ رُنا

○

لوڪ سڄوئي چارُ
اک اک آهيڙي لڳي
جوين چڻُ ته شڪارُ

○

گوندرو سارو گهيڙُ
کٽي ڪاري چاڻُ جا
ڌوئن وينا ميرُ

○

جهوني جهونگارو
آئي آڻُ اکين ۾
ماضيءَ کي ساريو

○

مُرڪن موڙيو مُڪُ
ڏيئن جيئن جلندو رهيو
ڏيئاريءَ تي ڏڪُ

○

گوليون ۽ ڌاڙيل
ڳڻتي ساري ڳوٺ جي
ڪنهن جو وارو هيل

○

ڪونهي سار سنڀار
لاوارث هي سنڌ جا
تاريخي آثار

○

روپا ماڙيءَ رات
ڊوڊو سُتل نند ۾
ڏور اڃان پريات

○

دولت جا تفسير
ڊائيننگ هال ۾ ڳڻي
ڀالڪ جي تصوير

○
 ناري ۾ گجگوڙ
 کنڊر کنڊر ۾ سڏڪو
 رُنو راتِ اروڙ

○
 تَر ۾ تنهنجي ياد
 واري ٿي وٽڪار وٽي
 ننگر ننگر آباد

○
 اڪيون چڻ اوڙاه
 ٻڏا ڪيئي خواب ۽
 حُسن بي پرواه

○
 رُسي وئينءَ تون
 پوءِ به ڪلندي زندگي
 گهاري آهي مون

○
 ننڍرو مان ڏيئو
 تيز هوائن جهڙو
 تهنجو رويو

○

دُڌڙ تڻُ، ڌنار
سانجهي لتي ڳوٺ تي
ڪٿريءَ جو شاهڪارُ

○

اگر جان اوڀر
اونهاري جي اک ۾
سارين جو اوڀرُ

○

پينو سٽل آ
پرسان ان جي ڪشتي ۾
سڪا جاڳن ٿا

○

گهر ۾ ڪو ناهي
ٽيبل تي هڪ پارو ٿو
صوف رکيو آهي

○

نرس جي پرسان
ڳڻ منجهان وئي گذري
موٽر تيزيءَ سان

○

بند نه ٿيو ٿيتر
 بجليءَ جي اک پورڻ سان
 جاڳيو جنريتر

○

جھڪي اچن ٿيون
 لهرن پير پهاڙ جا
 چمي موٽن ٿيون

○

هي ڪنڊيءَ جو وَڻُ
 سُتل چوڪر چانو م
 ڀرسان ٿڪيل ڏنُ

○

ڀڳل ٿٽل ڪينگريون
 مٿن تي بهڙا ڪٿي
 ڪوهه اچن ٿيون نينگريون

○

آهي رات ٺري
 پوڙهي جي مٿي تي
 ڪائين جي ڀري

○
 سانت جو سُڌڪو
 ڳالهائي اُن ويل پيو
 قبر جو ڪتبو

○
 اُڏري تو جهت پت
 ڊوڙي ٿڪا پارڙا
 پڪڙيو نه پوپت

○
 مينهن وسي تو
 شيشي جي دريءَ وٽان
 ٻالڪُ ڏسي تو

○
 چرڪيا سارا ڏنَ
 تيز لڳو طوفان جو
 ڪريا تڪل وڻ

○
 اونداهي او جهڙ
 پيلي جي مائار ۾
 ڪهاڙي جي رڙ

○
 سُندري هئي سُتل
 سيرانديءَ کان جاڳيا پئي
 ڳاڙها پيلا گل

○
 بادل ٿا گذرن
 رنگ ٻرنگي اُپ ۾
 لغڙ ٿا اڏرن

○
 ڦيٽن هيٺ ڦسيا
 هلندڙ وٽن منجهان
 جيڪي انب ڪريا

○
 گل ٺهي پيا ها
 ٻار ڪڍيا ديوار تي
 ڪوئلي سان ليڪا

○
 رلي سبي تي
 ۽ ڪا ساري ڳالهڙي
 پوڙهي روئي تي

○

ننڊ آ شاعر کي
ڪاغذ جي بستري تي
پين پئي جاڳي

○

ٻولي پئي پاٽ
ٿڪل سانجهي ٿر جي
واري ساري واٽ

○

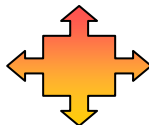
ڪاتبُ لکي ڇا؟
اوندھ هر هڪ لفظ آ
ٽنهنجي نانوَ سِوا

○

سائرن وڃن ٿا
قاسي گهاٽ جي چانو ۾
قيدي سٽل آ!

○

چانڊوڪيءَ جا چپ
هيز هاري وئي تن مٿان
خوشبوءَ جي لپ

وايون

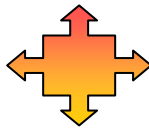
تندُ ڪائي جي چهن
 سونهن جا تا سُر قتن
 آڱريون روشن هجن

زندگيءَ جي رات ۾
 باڪ جون واين لکن
 آڱريون روشن هجن

پٿرن جي پيٽ مان
 مورتيون سُهيون قتن
 آڱريون روشن هجن

ماڻهپي جي گهاو تي
 پيار جي مرهم رکن
 آڱريون روشن هجن

سچَ جي ساڃاهه لئه
 ڪوڙ پيئيون ڪجن
 آڱريون روشن هجن.

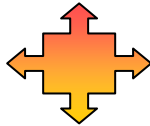

رٿ ساڙائي نڪتا
ملين مان مزدور
شام لٿي آ شهر تي

جاڳيا بلب گهٽين ۾
اوندهم جاناسور
شام لٿي آ شهر تي

انڊلٺ شاپنگ سينٽر
گهائي سڀڪا گهور
شام لٿي آ شهر تي

فائيو اسٽار هوٽل ۾
هر ڪا پاسي حور
شام لٿي آ شهر تي

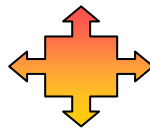

جڏهن به تون مُرڪين
 تهنجي چھري مان
 سورج اُپري ٿو

ساجن! تهنجي گھر جي
 سڀني کڙڪين مان
 سورج اُپري ٿو

رسالي - لطيف جي
 هر هڪ صفحي تان
 سورج اُپري ٿو

منهنجيءَ نندَ ۾ چڻ
 تهنجي سڀني جان
 سورج اُپري ٿو

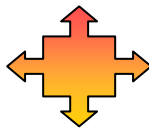

انساني آواز نه ڪٽ
 ٻولي تو هٿيار
 ڌرتيءَ دانهن ڪئي.

آهي ماڻهوءَ مُڪَ تي
 وحشت جو آثار
 ڌرتيءَ دانهن ڪئي.

ويو گولين جو بڪُ تي
 ويندي ڪو پڪرار
 ڌرتيءَ دانهن ڪئي.

جڏهن مُو ڪو بڪُ مان
 پاڪاريندي ٻار
 ڌرتيءَ دانهن ڪئي.

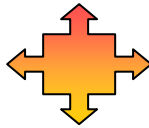
توسان ڪيئن ملان
 ائين مان ناهيان
 ڪرفيو آهي شهر ۾.

فون به ناهين جو پرين!
 توسان ڳالهايان
 ڪرفيو آهي شهر ۾.

سالگره جو تحفو ڪيئن!
 توڪي پهچايان
 ڪرفيو آهي شهر ۾.

چئ مان ته ڪو پڪيئڙو
 پچري ۾ آهيان
 ڪرفيو آهي شهر ۾.

چنڊ چڙهي ته ان کان
 تنهنجو پڇايان
 ڪرفيو آهي شهر ۾.

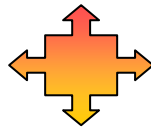

سُونهن ڪولي ڇڏيون
چاندنيءَ ۾ چڱون
وات ڪهڙي وئون.

شهر چڻ ڪو جسم
سارا رستا رڳون
وات ڪهڙي وئون.

ڪو سهارو نه آ
پيار تهنجي تڳون
وات ڪهڙي وئون.

اچ اوهان ڪي پرين!
اوپرا تا لڳون
وات ڪهڙي وئون.

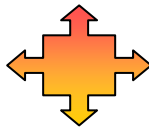
سامهون آ لشڪر
آءُ اڪيلو بي ڏپو.

نفرتن جي شهر ۾
پيار بڻيو رهبر
آءُ اڪيلو بي ڏپو.

چوڏس بوءِ بارود جي
ماتم جو منظر
آءُ اڪيلو بي ڏپو.

طبقاتي سماج ۾
دلبر ٿيو پٿر
آءُ اڪيلو بي ڏپو.

وڃُ وراڪا، واءُ
ڪڪن پنن جو گهرُ
آءُ اڪيلو بي ڏپو.

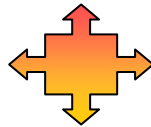

وڪ وڪ ورديءَ سان
پوڙها پهريدار
توڪي ڳولن ٿا.

تُنهنجا اُگرا بيان
پڙهي منجهه اخبار
توڪي ڳولن ٿا.

مُنهن لڪائي پنهنجا
ڪٿي هو هٿيار
توڪي ڳولن ٿا.

آڏيءَ تُنهنجي گهرَ جي
اورانگهي ديوار
توڪي ڳولن ٿا.

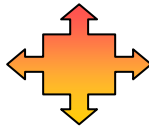

گولين جي آواز کان
 بڻجي بي پرواهه
 ٻار گهٽيءَ ۾ ڪيڏن ٿا.

مانڊيون گهرن ماڻرون
 درن اٽڪيل ساهه
 ٻار گهٽيءَ ۾ ڪيڏن ٿا.

رڪشا واري جون رڙيون
 روڪيل آهي راهه
 ٻار گهٽيءَ ۾ ڪيڏن ٿا.

لڳو بال دريءَ کي
 شيشن جي ڀڃ ڊاهه
 ٻار گهٽيءَ ۾ ڪيڏن ٿا.

رشيد پتيءَ جي ياد ۾

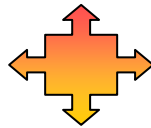
آهي ”المنار“
تھڪن جي گونجار
چڻ تہ هو آهي هتي.

رڪيل اڃان، ميز تي
عينڪ ۽ اخبار
چڻ تہ هو آهي هتي.

ڪُتبُ خاني ۾ سندس
ڏاهپ جي هُپڪار
چڻ تہ هو آهي هتي.

ڪري سندس ڳالهڙيون
مُرڪن وينا يار
چڻ تہ هو آهي هتي.

ڪڏهن وسرن ڪينڪي
سچا سرجڻهار
چڻ تہ هو آهي هتي.

* المنار - رشيد پتيءَ جي پريس

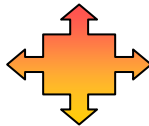
مُرڪي تون دربار مان
تمغا هن ورتا
ٿورو سوچڻ گهرجي.

سُرهاڻ جي دُشمنن کي
آچين تو گلدستا!
ٿورو سوچڻ گهرجي.

شهر جي هر شيءِ کان
گيت ٿيا سستا!
ٿورو سوچڻ گهرجي.

ماڳ محبت وارو ساڳيو
ڌار چڙا رستا
ٿورو سوچڻ گهرجي.

اُچُ به نادر شاهه سان
پنهنجا هن پرتا
ٿورو سوچڻ گهرجي.

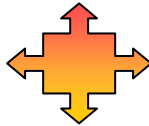

هوٽل، هُل هَشاَمَ
 دُونهان دُونهان زندگي.

لارين پويان ڊوڙندي
 شهر ۾ ٿي وئي شام
 دُونهان دُونهان زندگي.

انسانن جي سمنڊ ۾
 ڇاتل پي گُمنام
 دُونهان دُونهان زندگي.

ڪيڏا فڪر فلسفا!
 منجهيل سڀ نظامَ
 دُونهان دُونهان زندگي.

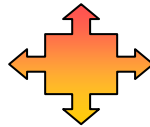
چالئ ماڻ رهن
 ڳوٺ به ڳالهائڻ
 شهر ته ڏاڙهن ٿا.

ماڻهو ماڻهوءَ ڊپ کان
 رستا بدلائڻ
 شهر ته ڏاڙهن ٿا.

گونجارا مسيت جا
 دهشت ڦهلائڻ
 شهر ته ڏاڙهن ٿا.

ڳوٺاڻا بازار ۾
 اچي پڇتائڻ
 شهر ته ڏاڙهن ٿا.

پاڻ ڏڪارا آدمي
 ڪنهن کي پرچائڻ
 شهر ته ڏاڙهن ٿا.

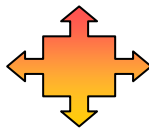
پيٽيءَ ۾ ويٺل سانوري!
 ڏيند جا اجلا ڪنول
 آجيان تهنجي ٿا ڪن.

تهنجي پيرن ۾ جهڪي
 گيت منهنجا ۽ غزل
 آجيان تهنجي ٿا ڪن.

اڃاڙ دل جا ديس جا
 گهر رستا سڀ ڏنل
 آجيان تهنجي ٿا ڪن.

ڦول سڀ گلدان جا
 تنهنجي جاڳڻ جي مهل
 آجيان تهنجي ٿا ڪن.

هي ستارا چنڊ کان
 توڙي جو آهن ڏنل
 آجيان تهنجي ٿا ڪن.

پڪين جيئن وايون
 اڏري چڻ آيون
 دل جي ڌرتيءَ تي.

وچوڙي جي وڻ مان
 ڦٽيون تنهايون
 دل جي ڌرتيءَ تي.

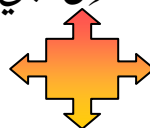
عشق ڪري ٿو اوچتو
 اچي اڳريون
 دل جي ڌرتيءَ تي.

يادون بڻجي ڪڪريون
 سدائين چانڊيون
 دل جي ڌرتيءَ تي.

وري مُسافر درد جا
 جوڙن ٿا جايون
 دل جي ڌرتيءَ تي.

تنهنجي نانوَ ڪڻ سان
 ڦهليون سُرهايون
 دل جي ڌرتيءَ تي.

اکين ڏٺو پرين کي
 وڳيون شرنايون
 دل جي ڌرتيءَ تي.

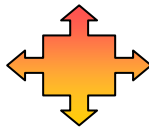
جي مان خوابُ هُجان
 پل سڀئي ترسان
 تهنجي نيئن ۾.

روح جي رستن کان
 آءُ وڃي ڀلجان
 تهنجي نيئن ۾.

آئي آهي او پرين!
 ايدي جوتِ ڪتان
 تهنجي نيئن ۾.

دل چوي ٿي مان سدا
 پنهنجو عڪس ڏسان
 تهنجي نيئن ۾.

پاڻ بچائي لوڪ کان
 اچي آءُ لکان
 تهنجي نيئن ۾.

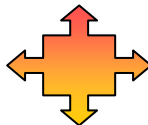
اي چنبيلي! مون کي ڏي
 اڃان به آڪسيجن
 منهنجو ساهه منجهي ٿو.

پرين جڏهن ناراض ٿي
 مون ڏي نيڻ کڻن
 منهنجو ساهه منجهي ٿو.

گهٽيو آ اظهار جي
 لفظن جي ڪندن
 منهنجو ساهه منجهي ٿو.

پنهجا ئي اڻڄاڻ ٿي
 مون کان نانءُ پڇن
 منهنجو ساهه منجهي ٿو.

ڏونهائيل هن شهر جي
 روليو آ رستن
 منهنجو ساهه منجهي ٿو.

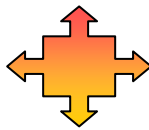
قُهليل منهنجي گهر ۾
اچُ به خوشبوءِ جيان
تُنهنجون ئي ڳالهيون.

اڪيلائيءَ ۾ ڪيان
پنهنجي پاڇي سان
تُنهنجون ئي ڳالهيون.

تُنهنجي سامهون ويهي مان
توڪي روز بُدان
تُنهنجون ئي ڳالهيون.

لفظ تراون تي ويا
توڪي ڪيئن چوان
تُنهنجون ئي ڳالهيون.

ڪوبه ڪتاب ڪوليان
وينو چئُ ته پڙهان
تُنهنجون ئي ڳالهيون.

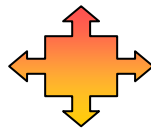
اُٿل کاذي سمنڊ جان
جاڳرتا جذبن
ڪير انهن کي روڪي.

آزاديءَ جا ننڊ م
سپناتا سُڌڪن
ڪير انهن کي روڪي.

بينر نعره زندگي
جهنڊا ٿا ڦڙڪن
ڪير انهن کي روڪي.

اڪيون ڳوڙها گئس جي
ڏونهين منجه ڏڪن
ڪير انهن کي روڪي.

ڌرتيءَ جي ايمان کي
سيڪجھ ٿا سمجھن
ڪير انهن کي روڪي.

* (چوٿين مارچ جي ياد ۾)

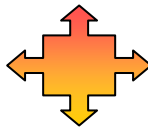
چار ڳالهين ساڳيون
 ٻه تشبيهن، قافيا
 ڪهڙي ٺهنجي شاعري!

پيار جي سنسار جا
 ڀارتو ناهن ڏسيا
 ڪهڙي ٺهنجي شاعري!

ڪنهن به سٺ ۾ ڪين ڪي
 درد جا ڏيئا جليا
 ڪهڙي ٺهنجي شاعري!

ڪين ڪي به نظم آهن
 ڊيس ڪي تو اڀريا
 ڪهڙي ٺهنجي شاعري!

ڪنهن ڏکيءَ جو آسرو
 لفظ ٺهنجا ڪين ٿيا
 ڪهڙي ٺهنجي شاعري!

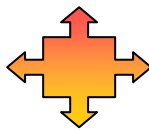
مُرڪي تو جي ڏٺو
 انهيءَ تحفي جو
 ڪوئي نانءُ نه آهي.

روحن جي ميلاپ ۾
 پنهنجي رشتي جو
 ڪوئي نانءُ نه آهي.

پيار ۾ جو گذريو
 هر هڪ لمحي جو
 ڪوئي نانءُ نه آهي.

منهنجو گهرُ آهي جتي
 انهيءَ رستي جو
 ڪوئي نانءُ نه آهي.

ساجن! تنهنجي يادِ ۾
 اپريل سُڌڪي جو
 ڪوئي نانءُ نه آهي.

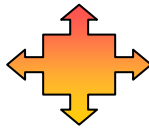

بتيلا جُھومن پيا
مستيءَ ۾ مانجهي
لهرون ڳائڻ ٿيون.

سڙهن کي نوچي پئي
اُپهري آندي
لهرون ڳائڻ ٿيون.

تڪل پڪي اُپ ۾
سهڪي ٿي سانجهي
لهرون ڳائڻ ٿيون.

ساگر جي سيني تي
چاندوڪي چاندي
لهرون ڳائڻ ٿيون.

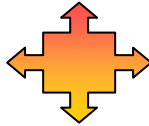

متان سمجھو ساڻيو
ويا اُجهامي
آسین ڀرنداسين آجان.

اوهان جي هر سٽَ جان
سچل، او سامي؟
آسین ڀرنداسين آجان.

آهن ڏکي ديس جا
هيٺا سڀُ حامي
آسین ڀرنداسين آجان.

ڌرتي تنهنجي پيار ۾
پچي ۽ ڪامي
آسین ڀرنداسين آجان.

دل جي ڏکي وارڊَ جي
هڪڙي ڪمري ۾
سوچي شيخ اياز ٿو.

هي ماڻهن جو پيار ۽
ڪنڊا رستي ۾
سوچي شيخ اياز ٿو.

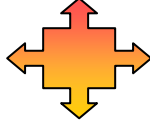
يادون چمڪن ٿيون اڃان
دل جي شيشي ۾
سوچي شيخ اياز ٿو.

ڌرتي! ڪيڏي سگه آ
ٽنهنجي رستي ۾
سوچي شيخ اياز ٿو.

ڊوڙيو اچن ڪوٽائون
ڪيئن ته سڻي ۾
سوچي شيخ اياز ٿو.

ڇا، هي وينديون رونقون
هڪڙي جهٽڪي ۾!
سوچي شيخ اياز ٿو.

جيون! ڪيڏي ڪوٽ
تنهنجي واعدن ۾
سوچي شيخ اياز ٿو.

* (شيخ اياز جي اسپتال ۾ داخلا وقت)

توڪي ڏسندو ئي رهان
منهنجي نيئن جو
پنڌ نه شال ڪٿي.

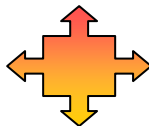
جن ۾ تنهنجي روشني
انهن سڀني جو
پنڌ نه شال ڪٿي.

ساجن جي ساراهه ۾
منهنجي لفظن جو
پنڌ نه شال ڪٿي.

منهنجي جيون ۾ هلندي
خوشبو، رنگن جو
پنڌ نه شال ڪٿي.

پيار واري شهر جي
سڀني رستن جو
پنڌ نه شال ڪٿي.

جاڳرتا جي واٽ تي
منهنجي گيتن جو
پنڌ نه شال ڪٿي.

پورو ٿيو.

وائيس آف سنڌ اِي بڪ پبلشر

www.voiceofsindh.net